

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

21^e JAARGANG

WOENSDAG 17 JUNI 1936

No. 1068

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoeweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplootweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere pagina's f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicatiës.

INHOUD.

	Blz.
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart	442
OPMERKINGEN OVER HET JAARVERSLAG DER NEDERLANDSCHE BANK door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart	444
Bemiddelingscommissie, Borgstellingsfonds, Middenstandssaneeringscommissie door Mr. P. G. Knibbe ..	445
Ervaring met ordeningsverlangens in België door Dr. Gaston Craen.....	447
Uitkomsten der bedrijfstelling door Mr. E. W. van Dam van Isselt	449
Echte en nominale goudbloklanden door P. L. Justman Jacob	451
Prijzen van varkensvleesch en productiebeperking door Ir. S. H. de Jong	452
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het economische leven in Frankrijk na de staking door Dr. H. Weichmann	454
Statistiek betreffende de wereldproductie, het wereldverbruik en den wereldin- en -uitvoer van suiker door Dr. Gustav Mikusch.....	455
AANTEEKENINGEN:	
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.....	458
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	456—457
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	459—460

15 JUNI 1936.

De lagere discontokoersen hebben zich niet lang kunnen handhaven. Een meer pessimistische stemming kreeg spoedig weer meer en meer de overhand, tengevolge waarvan de discontokoersen aantrokken en weldra weer op, en zelfs een weinig boven, de officieele rente kwamen. De callrente blijft zich op ca. 1½ pCt. bewegen. Prolongatie 4¼ pCt.

* * *

De stemming op de wisselmarkt bleef ongeanimeerd. De aanvankelijk gunstiger beoordeeling heeft weldra weer plaats moeten maken voor een minder welwillende, waarbij de stand van zaken in Frankrijk voornamelijk wel weer den doorslag gaf. De verandering van leiding bij de Banque de France en het bericht, dat tot verdere uitgifte van schatkistpapier zal moeten worden overgegaan, hetwelk vermoedelijk alleen bij genoemde instelling zal kunnen worden cuidergebracht, versterkten de onrustige stemming. Voor Ponden is hier geregeld vraag gebleven; tenslotte is de koers hier op 7.44 gekomen. Dollars vast, op ongeveer het gouduitvoerpunt: slot 1.47¹⁵/₁₆. Er gaan nog geregeld kleine posten goud naar New-York. Fransche Francs lagen lager in de markt; de koers zakte van 9.75 tot 9.73% in. Belga's nog steeds hoog: 25.01½; ook naar Brussel wordt nog goud geëxporteerd. Zwitsersche Francs 47.87—47.81. Marken blijven op ca. 59.55. De prijzen van de verschillende soorten Sperrmarken zijn een weinig teruggelopen. Canadeesche Dollars 1.47%. Argentijnsche Pesos 41¼. T.T. Batavia 100⁹/₁₆.

Van de termijnmarkt vallen geen wijzigingen van belang te melden.

De goudprijzen zijn in hun geheel eerder vaster geworden. Baren levering Amsterdam werden op f 1.655 gedaan, levering Londen f 1.655,50. Eagles gezocht: 2.51¼, Sovereigns 12.50, Gouden Tientjes 10.25. Er schijnt aan de Fransche grenzen thans een zekere controle te worden uitgeoefend op den uitvoer van geldswaarden. Gedurende de geheele vorige week is Fransch bankpapier hier geregeld in groote posten aangeboden gebleven. Marken bankpapier 36.75. Marken zilver 39.

**MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE
VOOR DE RIJNVAART.**

VERSLAG VAN DE WERKZAAMHEDEN OVER 1935.

Administratieve zaken.

Samenstelling van de Commissie.

De samenstelling van de Commissie heeft in 1935 geen verandering ondergaan en was aan het einde van het jaar als volgt:

Voorzitter: de Heer Jean Gout,

Commissarissen:

Duitschland: de Heeren Martius, Baur, Fuchs.

België: de Heeren de Ruelle, Woestyn.

Frankrijk: de Heeren Albert Mahieu, Silvain Dreyfus, Basdevant, Herrenschmidt.

Engeland: de Heer Keane.

Italië: de Heeren Graaf Martin-Franklin, Sinigalia.

Nederland: de Heeren Kröller, Schlingemann, Telders.

Zwitserland: de Heeren Herold, J. Vallotton.

Het Secretariaat was aan het eind van 1935 als volgt samengesteld:

Secretaris-Generaal: de Heer Hostie (Belg).

Adj. Secretaris-Generaal: de Heer Charguéraud Hartmann (Franschman).

Leden van het Secretariaat: de Heeren de l'Espinasse (Nederlander) en Roth (Duitscher).

Secretaris-Archivaris: de Heer Walther (Zwitsers).

De inspecteurs voor de scheepvaart zijn:

voor het Zwitsersche district: de Heer Moor, „Kantonsingenieur“ te Bazel.

voor het district IA, Zwitsersche grens tot den mond van de Lauter: de Heer Callet, „Ingenieur des Ponts et Chaussées“ te Straatsburg.

voor het district IB, rechteroever km 182.070 Badensche telling (tegenover den mond van de Lauter) tot de Badensch-Hessische grens: de Heer Baer, „Oberregierungsbaurat“ te Mannheim,

voor het district II, linkeroever: van den mond van de Lauter tot dien van de Nahe; rechteroever: van de Badensch-Hessische grens tot km 27.4 Pruisische telling, beneden Rüdeshelm: de Heer Häusel, „Oberbaurat“, te Mainz,

voor het district III, van den mond van de Nahe tot de Duitsch-Nederlandsche grens: de Heer Gelinsky, „Oberregierungs- und -Baurat“, te Koblenz,

voor het district IV, de Nederlandsche wateren: Ir. Schönfeld, Hoofdingenieur, Directeur van den Rijkswaterstaat, te Arnhem.

Vergaderingen van de Commissie en van Comité's.

De Commissie heeft in Maart, in Juni/Juli en in November vergaderd.

Het Comité, belast met het voorbereiden van de herziening van het politiereglement, is in Mei en October bijegekomen (zie hieronder nautische zaken). Comité's hebben in October te Brussel en te Berlijn vergaderd in verband met de voorbereiding van de werkzaamheden van de herziening van de Akte van Mannheim en in November is een Comité van deskundigen op het gebied van de statistiek bijegekomen (zie hieronder economische zaken).

Akte van Mannheim.

De Akte van Mannheim heeft in 1935 geen wijzigingen ondergaan.

De Commissie heeft in de zitting van Maart 1935 haar werkzaamheden tot herziening van genoemd verdrag hervat. Deze werkzaamheden zijn in de zittingen van Juni/Juli en van November voortgezet.

Reglementaire bepalingen.

In 1935 werd geen wijziging in de reglementaire bepalingen aangebracht.

Jaarverslag van de Commissie.

Het jaarverslag van de Commissie over het jaar 1934 is onder toezicht van het permanente Comité, bestaande uit de Heeren Baur (Voorzitter), Herrenschmidt en Schlingemann (Leden) bewerkt.

Conferenties en vergaderingen, waarbij de Commissie vertegenwoordigd was.

De Commissie was vertegenwoordigd bij het 16e congres van de „Association internationale permanente des Congrès de Navigation“ (Brussel, September 1935); bij de 29e vergadering van de „Verein für die Schifffahrt auf dem Oberrhein“ (Rheinfelden, September 1935) en bij de 19e vergadering van de Verkeerscommissie van den Volkenbond (Genève, November 1935). De Commissie kon zich niet

laten vertegenwoordigen bij het congres van de Internationale Kamer van Koophandel in Parijs van 24 tot 29 Juni, daar dit tijdstip samenviel met haar vergadering in Juni/Juli.

Technische zaken.

Bruggen.

Bruggen van Straatsburg-Kehl en Huningen.

De Commissie heeft in de November-zitting kennis genomen van de verklaring der Fransche delegatie, volgens welke op 6 November 1934 door Gevolmachtigden van Frankrijk en Duitschland een overeenkomst is geteekend, welke de voorwaarden regelt, waaronder de verhooging van de bruggen bij Straatsburg-Kehl en de opruiming van de spoorbrug bij Huningen zullen worden uitgevoerd. Voor de bekrachtiging van deze overeenkomst door het Parlement laat de Fransche Regeering een onderzoek instellen, teneinde de Kamer van Afgevaardigden en den Senaat in te lichten over het bedrag der benodigde credieten voor de werken, welke Frankrijk moet uitvoeren. Dit onderzoek is bijna beëindigd en de Regeering zal binnenkort in staat zijn aan de Kamer van Afgevaardigden een ontwerp van wet voor te leggen, houdende machtiging om de overeenkomst van November 1934 te ratificeren.

De Deutsche Delegatie heeft verklaard, dat Duitschland bereid is tot bekrachtiging van de bedoelde overeenkomst.

Vaste brug over den Noord bij Hendrik-Ido-Ambacht.

De Nederlandsche Regeering had aan de Commissie een ontwerp voorgelegd voor het bouwen van een vaste brug voor gewoon verkeer over den Noord bij Hendrik-Ido-Ambacht; de Commissie heeft vastgesteld, dat het ontwerp, evenals de wijze van uitvoering, waarborgen, dat, overeenkomstig het bepaalde in het slot-protocol bij artikel 30 van de Akte van Mannheim, de vaartuigen en vloten door geschikte openingen vrij en zonder belemmering kunnen doorvaren.

Rijnverbetering tusschen Bazel en Straatsburg.

In de zitting van November heeft de Commissie kennis genomen van de verklaring van de Zwitsersche delegatie, volgens welke de waterstand op den Rijn niet gunstig is geweest voor de werkzaamheden gedurende het laatste dienstjaar en dat als gevolg daarvan de bedrijvigheid op de bouwplaatsen gedeeltelijk of zelfs geheel stilstond. Diengevolge is, wat betreft de werken in eersten aanleg, het aantal der uitgevoerde kribben en grondkribben beneden de verwachting gebleven, terwijl daarentegen ten aanzien van de werken in tweeden aanleg, te weten de strekdammen, het werkplan overtroffen is. De grindbanken hebben zich op bevredigende wijze naar haar, in het ontwerp voorzien ligging, verplaatst, zoodat er slechts enkele betrekkelijk korte vakken overblijven, waar de vaargeul nog niet de in het ontwerp beoogde richting heeft aangenomen. In lange vakken is de te bereiken diepte van 2 m verwezenlijkt; de breedte van de vaargeul is merkbaar toegenomen in alle vakken, waarin de werken sedert eenigen tijd zijn uitgevoerd.

Werken uitgevoerd in den Rijn en in de havens.

Evenals in vorige jaren heeft de Commissie de staten ontvangen betreffende de werken, uitgevoerd in den Rijn en in de havens. De betreffende mededeelingen zullen in het jaarverslag worden vermeld.

Nautische zaken.

Klacht betreffende de toepassing van het politiereglement.

Naar aanleiding van een proces-verbaal betreffende de samenstelling van de bemanning had een schipper een klacht bij de Commissie ingediend, betrekking hebbende op de toepassing, beneden de brug van Duisburg-Hochfeld, van de artikelen 1, lid 3 en 3, lid 1 van het politiereglement. De Commissie heeft na discussie besloten het onderzoek van deze aangelegenheid tot de April-zitting van 1936 te verdagen.

Herziening van het politiereglement.

De werkzaamheden van het Comité belast met de algemeene herziening van het politiereglement zijn in vergaderingen van het Comité in Mei en October krachtig voortgezet.

Rijnschipperspatenten.

De Commissie heeft in de Juni/Juli zitting kennis genomen van de aantallen der in 1934 verstrekte schipperspatenten, te weten:

602 in Duitschland, 47 in België, 28 in Frankrijk en 525 in Nederland.

Reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen.

De Commissie heeft kennis genomen van de erkenning door België, Frankrijk, Nederland en Zwitserland van de „Registro Italiano Navale ed Aeronautico” in Rome, in verband met de toepassing van artikel 9b van het reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen.

Minimum-bemannings.

De Commissie heeft in de Juni/Juli zitting kennis genomen van de in 1934 door de verschillende commissies van deskundigen toegestane afwijkingen van de voorschriften betreffende de minimum-bemannings van Rijnschepen. Volgens de mededeelingen, die ingekomen zijn, zijn afwijkingen toegestaan door de Commissies van Mannheim (15), van Mainz (9), van Duisburg-Ruhrort (1) en van Frankfort aan den Main (2). In de meeste dezer gevallen is de bemanning met een machinist verminderd, omdat de motor gemakkelijk van de stuurstoel uit bestuurd kon worden.

De Commissies in België, Nederland en Zwitserland hebben geen afwijkingen toegestaan.

De Commissie van Straatsburg heeft een vermeerdering met een scheepsjongen gevorderd van de bemanning van 35 vaartuigen, omdat het hier betrof kanaalschepen hetzij van massieven vorm, hetzij voorzien van een handroer of weinig doelmatig uitgerust.

Economische zaken.

Klacht betreffende de vrijheid van scheepvaart.

Bij de Commissie was door enkele belanghebbenden bij de Rijnvaart een klacht aanhangig gemaakt, betrekking hebbende op een rondschrift van 25 Juni 1935, waarbij de Fransche Minister van Handel de aandacht van verschillende handelskamers vestigde op een wensch van een interministerieele commissie om de voor rekening van Fransche handelsondernemingen op den Rijn uit te voeren transporten op te dragen aan Fransche scheepvaartmaatschappijen.

De belanghebbenden waren van meening, dat dit rondschrift een aandrang van de zijde van de Fransche Regeering vormde, in strijd met de vrijheid van scheepvaart en de gelijkheid van behandeling.

Het volgende besluit is hieromtrent genomen:

„Gezien het rondschrift van 25 November 1935, waarmee de Fransche Regeering de bedoeling van het rondschrift van 25 Juni 1935 nader heeft aangeduid, overwegende dat, blijkens de bewoendingen van haar tweede rondschrift, de Fransche Regeering verklaart, dat zij eenvoudige inlichtingen en aanbevelingen op het oog heeft gehad, welke werden gegeven binnen het kader van de internationale overeenkomsten en niet bindende bepalingen, welke in strijd met die overeenkomsten zouden zijn, is van oordeel, dat, indien dwangmaatregelen waren bedoeld, deze in strijd zouden zijn geweest met de Overeenkomst van Mannheim, meer in het bijzonder met artikel 4, stelt overigens vast, dat de vrijheid van bevrachting deel uitmaakt van de vrijheid van scheepvaart.”

Unificatie van verkeersstatistieken.

De Commissie had in 1934 besloten om het wijzigen van de Rijnvaartstatistieken en het in overeenstemming brengen van deze statistieken met de nationale statistieken tot een latere zitting uit te stellen. In verband echter met de invoering op 1 Januari 1935 van een nieuwe goederenstatistiek in Duitschland heeft de Commissie besloten om zonder verdere vertraging de Rijnvaartstatistiek en de nieuwe Deutsche statistiek aan een vergelijkend onderzoek te onderwerpen. Dit onderzoek werd opgedragen aan een Comité, samengesteld uit de Heeren Baur, Commissaris voor Duitschland (Voorzitter), Teubert en Schlier (Duitschland), Baudson (België), Houpeurt, Haelling, Bonét-Maury (Frankrijk), Schlingemann, Hanrath (Nederland) en Buser (Zwitserland). Het Comité heeft in November een eerste vergadering gehouden. De Commissie heeft het rapport van het Comité aan een eerste onderzoek onderworpen.

Juridische zaken.

Beroepen op de Commissie.

De Commissie heeft, in haar hoedanigheid van tweede en laatste beroepsinstantie in vonnissen van Rijnvaartrechtbanken, 13 vonnissen gewezen in burgerlijke zaken betreffende aanvaringen op den Rijn. (In 1934 negen vonnissen, eveneens in burgerlijke zaken).

Rechtsgebied van de Rijnvaartrechtbanken.

De Commissie heeft kennis genomen van de mededeeling der Deutsche Delegatie betreffende de wet van 5 September 1935, in werking getreden op 1 October 1935, welke den zetel en het rechtsgebied der Deutsche Rijnvaartrechtbanken wijzigt. Volgens artikel 1 van deze wet is de rechtspraak in zake de Rijnscheepvaart (artikelen 33—36 van de herziene Rijnvaartacte van 17 October 1868, 4 Juni 1898) in eersten aanleg toegewezen aan de rechtbanken (Amtsgerichte) te Duisburg-Ruhrort, St. Goar, Mainz, Mannheim, Ludwigshaven en Kehl, terwijl Rijnvaartrechtbanken voor hooger beroep bij de rechtbanken (Oberlandsgerichte) te Keulen en Karlsruhe zijn gevestigd. Deze wet is aangevuld met een besluit van 25 September 1935, en in werking getreden op denzelfden datum.

VERSLAG VAN DE ZITTING VAN APRIL/MEI 1936.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft te Straatsburg van 21 April tot 4 Mei 1936 haar voorjaarszitting gehouden onder voorzitterschap van den Heer Jean Gout, buitengewoon gezant.

De Commissie heeft het grootste gedeelte van de zitting besteed aan de voortzetting van de werkzaamheden betreffende de herziening van de Akte van Mannheim. Zij is er na lange jaren van moeilijke onderhandelingen in geslaagd een belangrijken stap te doen tot volbrenging van haar taak om de Akte van Mannheim van 17 October 1868 te herzien en deze in overeenstemming te brengen met de huidige behoeften van de Rijnvaart.

Met het oog op zekere verschillen, waaromtrent nog geen overeenstemming kon worden bereikt en die een onmiddellijke onderteekening van een nieuw verdrag in den weg stonden, werd door de Deutsche en Fransche delegaties een modus vivendi voorgesteld. Dit heeft tot doel, binnen een kort tijdsbestek de toepassing te verzekeren van de bepalingen van bedoeld verdrag, met uitzondering van enkele aangelegenheden, welke geregeld blijven volgens de thans geldende bepalingen. Dit modus vivendi is geteekend of geparafeerd door de Commissarissen, die Duitschland, België, Frankrijk, Engeland, Italië en Zwitserland vertegenwoordigen.

De Commissie heeft in haar hoedanigheid van rechtbank van hooger beroep zeven vonnissen gewezen in burgerlijke zaken betreffende aanvaringen op den Rijn, en één vonnis in een strafzaak.

Op een klacht van een schipper, tegen wien, bij Duisburg-Ruhrort, door de Deutsche rivierpolitie proces-verbaal was opgemaakt, omdat de bemanning van zijn vaarttuig, bestaande uit hemzelf, zijn vrouw en zijn dochters, niet in overeenstemming zou zijn met het politiereglement, heeft de Commissie na een ingesteld onderzoek vastgesteld, dat de Deutsche rivierpolitie het recht heeft proces-verbaal op te maken als zij meent, dat een bepaling van het politiereglement overtreden is, dat weliswaar de voorschriften omtrent de minimum-bemannings slechts boven de brug van Duisburg-Hochfeld van toepassing zijn, doch dat artikel 1, lid 3 en artikel 3 lid 1 van het politiereglement, welke artikelen bepalingen bevatten omtrent de bemanning, op den geheelen Rijn van toepassing zijn.

De Commissie heeft kennis genomen van een klacht van enkele reederijen, betrekking hebbende op maatregelen genomen door het „Comité spécial des relations fluviales Belgique-Rhin”, door welke maatregelen voor ertstransporten een premie van 3 Belgische Franken per ton wordt verleend, onder voorwaarde, dat de bevrachters tenminste voor 50 pCt. van Belgische laadruimte gebruik maken. De Commissie heeft vastgesteld, dat blijkens de verklaringen van de Belgische delegatie, de aangevochten overeenkomsten zonder dwang tot stand zijn gekomen, dat zij slechts bindend zijn voor hen, die de overeenkomsten hebben gesloten, en dat de vastgestelde premie door iederen anderen belanghebbende kan worden verkregen.

Van deze verklaring heeft de Commissie als een eenvoudige mededeeling kennis genomen, zonder dat deze verklaring een erkenning van de territoriale bevoegdheid van de Commissie voor dit bijzonder geval in zich sluit.

De Commissie heeft kennis genomen:

van de aantallen der in 1935 verleende schipperspatenten, nl. 579 in Duitschland, 45 in België, 25 in Frankrijk, 592 in Nederland en 1 in Zwitserland,

van 57 toegestane afwijkingen van de voorschriften betreffende de minimum-bemannings van Rijnschepen, nl. 37 in Duitschland en 20 in Frankrijk.

De Commissie heeft kennis genomen van de benoeming van den Heer Livingston tot plaatsvervangend Commissaris voor Engeland.

De datum van de volgende gewone zitting is bepaald op Donderdag 12 November 1936.

OPMERKINGEN OVER HET JAARVERSLAG DER NEDERLANDSCHE BANK.

Het onlangs verschenen jaarverslag van De Nederlandsche Bank, waarvan een uittreksel werd gepubliceerd in het nummer van 3 Juni jl. van dit weekblad, geeft ons aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen met betrekking tot de door den Bankpresident gehuldigde beginselen van monetaire politiek.

De President beziet eerst den toestand van de wereld als geheel en daarna dien van Nederland in het bijzonder. Met betrekking tot de wereldsituatie concludeert Mr. Trip, „dat de praktijk het herstel binnen den korst mogelijken tijd van den internationalen gouden standaard eischt”. Deze stabilisatie van het geldwezen zal moeten geschieden op basis van de bestaande koersverhoudingen. De goudlanden zullen derhalve aan de bestaande goudbasis moeten vasthouden en de niet-goudlanden zullen moeten voortgaan in de lijn der „de facto” stabilisatie, welke zij voor het meerendeel in het afgelopen jaar reeds hebben gevolgd. M.a.w. de huidige toestand zou volgens deze opvatting zoo spoedig mogelijk wettelijk vastgelegd moeten worden.

De Bankpresident acht de omstandigheden voor zulk een algemeene „de jure” stabilisatie gunstiger geworden. Vooreerst wijst hij erop, dat in enkele niet-goudlanden (Vereenigde Staten en Engeland) een tendens tot stijging van groothandelsprijzen en levenskosten kan worden waargenomen, terwijl deze in de goudlanden Frankrijk en Nederland juist dalen. Deze landen bewegen zich dus onderling in de richting eener betere aanpassing, welke door nieuwe monetaire experimenten slechts zou worden verstoord.

Daarbij komt, dat zoovel door de vergrooting der goudproductie als door de reeds bewerkstelligde of nog te verwachten herwaardeering van de goudvoorraden der huidige niet-goudlanden de metaalbasis voor het credietgeld zeer ruim is geworden, zoodat voor de wereld als geheel veeleer aanleiding bestaat tot het overwegen van maatregelen ter tempering van de uitbreiding der geldcirculatie dan tot het stimuleeren van deze laatste.

Zulke maatregelen eischen intusschen een versterking van de internationale samenwerking op monetair gebied. Dit kan, waar immers ook in landen, die los van het goud zijn, de wisselkoers thans feitelijk nog steeds geregeld wordt door aan- en verkoop van goud, volgens den President slechts geschieden binnen het kader van den gouden standaard. Vandaar de wensch tot spoedig herstel daarvan, aangezien op elke andere wijze de bestaande onzekerheid, die voor handel en kapitaalverkeer nadeelig wordt geacht, bestendig zou blijven.

Dit pleidooi ten gunste van herstel van het goud „houdt niet in”, aldus Mr. Trip, „dat ik geen mogelijkheden zou erkennen van eene verbetering in de toepassing van den gouden standaard door internationale samenwerking van Regeeringen en circulatiebanken. Evenmin ontken ik, dat eene zoodanige samenwerking een heilzamen invloed kan oefenen op de economische en financieele wereldontwikkeling. Maar wel blijf ik overtuigd, dat de grondslagen van den gouden standaard onmisbaar zullen blijken wanneer de wereld tot een internationaal monetair systeem met de daaraan verbonden beslissende voordeelen wensch terug te keeren.”

Tegen deze opvatting rijzen, naar het ons voorkomt, verschillende bedenkingen. De eerste bestaat hierin, dat terugkeer tot een wereldstandaard slechts dan duurzaam en vruchtdragend kan zijn, wanneer de voornaamste landen zich op het oogenblik, waarop deze terugkeer wordt voltrokken, met hun prijzen- en kostenstelsel op een eenigermate bevredigende wijze hebben aangepast bij de gemeenschappelijke geldbasis of zulks althans op korten termijn zullen kunnen doen. De Bankpresident meent blijkbaar, dat dit reeds thans het geval is, al moet hij anderzijds erkennen,

dat de aanpassing nog niet is voltooid en „dat vele voorspellingen en uitspraken vooral in dien zin mank gaan, dat de tijdsduur voor het doorwerken der economische wetten benodigd, onderschat wordt.”

Onzes inziens hinkt zijn eigen betoog op bedenkelijke wijze! Wanneer men zich, zooals de Bankpresident zulks doet, bij vergelijking van de verhouding tussohen Engeland en Nederland o.m. beroept op het verloop der levenskosten, zoo blijkt het, dat deze, in nationale geldeenheden uitgedrukt en tot indexcijfers herleid op basis van 1929 = 100, voor 1935 in Engeland het cijfer 87.2 verboonen (hetgeen een matige stijging ten opzichte van 1933 beteekent van ruim 2.1 pCt.), terwijl het Nederlandsche cijfer is gedaald tot 81.1 in 1935 (hetgeen ten opzichte van 1933 een daling met 2.3 pCt. beteekent). Internationaal bezien moet echter beide cijfers vergelijkbaar maken door het Engelsche indexcijfer op goudbasis te brengen. Neemt men ruwweg aan, dat het Engelsche Pond in 1935 circa 40 pCt. ten opzichte van de oorspronkelijke goudwaarde was gedaald, zoo komt dit in vergelijking tot Nederland neer op een indexcijfer van levenskosten van ongeveer 52.3. Nu willen wij aan deze cijfers geenszins een volkomen exakte waarde toekennen, maar zij geven toch zeker geen aanwijzing in de richting eener ook maar eenigermate bevredigende internationale nivellering tusschen de West-Europeesche landen.

Het hierboven genoemde voorbeeld is ontleend aan de cijfers, die in het bankverslag zelf voorkomen. De lezers van dit weekblad weten, dat het zich met talrijke, dergelijke voorbeelden laat vermeederen. Wij behoeven die hier niet te vermelden, maar kunnen o.m. verwijzen naar de beschouwingen, die meermalen door Dr. Stridiron aan dit vraagstuk zijn gewijd.¹⁾

Wat er bij zoo aanzienlijke internationale prijsverschillen van een herstel van den gouden standaard op basis van de huidige koersverhoudingen terecht moet komen, is ons dan ook te eenen male een raadsel. Van duurzaam herstel van een internationalen standaard zal eerst sprake kunnen zijn, wanneer de kloof, die thans nog de goudbloklannen van de rest van de wereld gescheiden houdt, zal zijn verdwenen. Hoe dit op korten termijn zal kunnen geschieden zonder devaluatie in Frankrijk, Nederland en andere landen met een relatief te hoogen valutastand, wordt in het verslag van den Bankpresident niet uiteengezet. Deze bepaalt zich tot de opmerking, dat „monetaire experimenten opnieuw onrust en verwarring zouden wekken, en wel verre van de wettelijke stabilisatie naderbij te brengen, deze op onbepaalden termijn zouden verschuiven.” Wij meenen, dat juist het tegendeel het geval is en dat men een gevaarlijke illusie koestert, indien men duurzame stabilisatie op grondslag van de huidige koersen mogelijk en wenschelijk acht.

Wanneer daarentegen de goudlanden hun huidige goudbasis zouden verlaten en hun geldeenheden terstond daarna zouden aanhaken aan het Pond Sterling, hetgeen Engeland moeilijk zal kunnen beletten, zoo kan de schok, die elke monetaire maatregel uiteraard met zich brengt, tot een minimum worden beperkt, daar in dat geval aan Engeland de mogelijkheid tot een „valutawedloop” wordt ontnomen. Juist op deze wijze zou de situatie voor duurzame internationale samenwerking op monetair gebied geschapen kunnen worden; bij handhaving van de huidige goudbasis in de goudbloklannen blijft de weg naar deze samenwerking versperd.

Gesteld nu echter, dat de door den Bankpresident aanbevolen methode zou worden gevolgd en dat terstond de gouden standaard internationaal zou worden hersteld, zoo rijst nog een tweede bezwaar. Mr. Trip ziet zeer wel in, dat de gouden standaard zonder meer nog geen ideaal geldwezen brengt. Onder de werking van den gouden standaard toch hebben perioden van

¹⁾ Zie o.a. E.-S.B. van 8 April 1936.

inflatie en deflatie van het geld met elkander afgewisseld, aangezien de centrale banken hebben nagelaten dezen standaard te maken tot een voorwerp van rationeel „management”. Nu zullen inzonderheid die landen, die hun vroegere goudbasis verlaten hebben, en die veelal reeds een periode van zeer gewenschte „reflatie”, d.i. van herstel van deflatieschade, hebben doorgemaakt, bij terugkeer tot een nieuw goudpeil moeten zongdragen, dat geen nieuwe inflatie van het ruilmiddel ontstaat, die onvermijdelijk moet uitmonden in een depressie, waarvan de gevolgen wederom zeer ernstig kunnen zijn. Tijdige credietbeperking zal daarom noodzakelijk zijn, zoodra dit gevaar gaat dreigen. Deze is stellig niet onmogelijk, doch zekerheid daaromtrent bestaat voorshands niet; en zonder deze zekerheid blijft men het risico loopen, dat de internationaal toegepaste gouden standaard niet anders is dan een parodie op een werkelijk stabiel geldwezen, zooals zulks in de laatste decennia helaas het geval is geweest.

Nu pleit echter de Bankpresident, hoewel erkennende, dat herstel van den gouden standaard gevaren met zich brengt, ondanks de lessen, welke hij uit de geschiedenis der na-oorlogsjaren had kunnen putten, nientemin voor een oogenblikkelijk herstel van het goud, ook al zouden er geen afdoende waarborgen voor een rationeel „management” daarvan getroffen zijn. Dit schijnt ons een gevaarlijke politiek. Men wekt op die wijze in de wereld een schijn van vertrouwen, zonder dat daartoe voldoende gronden aanwezig zijn. Zelfs indien een algemeen herstel van den gouden standaard aanvankelijk tot een herleving van het internationaal vertrouwen zou leiden, zoo zou nientemin de grondslag voor latere terugslagen zijn gelegd; een dergelijk herstel van het goud zou slechts schijnbaar stabiel geld brengen en daardoor met recht als een „economisch morphinespuitje” aangeduid kunnen worden.

Daarom kan in de huidige omstandigheden een onmiddellijk en onvoorwaardelijk internationaal herstel van den gouden standaard niet anders dan gevaarlijk en mitsdien onraadzaam worden geacht.

Zooals de zaken thans staan, is het wegwerken van de monetaire kloof tusschen de goudbloklanden en de rest van de wereld een eerste eisch. Dit beteekent het verlaten van de bestaande goudbasis door de goudbloklanden. Wil men niet opnieuw met het goud in moeilijkheden geraken, zoo is dan verder de aangegeven weg, dat het geld der goudbloklanden wordt aangehaakt aan het Pond, dat tot dusverre ten opzichte van goederen en diensten een opmerkelijke mate van stabiliteit heeft vertoond. Deze koppeling dient echter, zolang geen definitieve oplossing voor het verkrijgen van stabiel geld gevonden is, een „de facto” karakter te dragen; men verschaft zich op die wijze de voordeelen van een feitelijk stabiele geld-eenheid met mogelijkheid om zich aan het gekozen steunpunt te onttrekken, zoodra dit laatste zelf aan het wankelen zou gaan. Alleen langs dezen weg kan, naar het ons voorkomt, een duurzame internationale samenwerking op monetair gebied worden voorbereid. Een ontijdig herstel van het goud zou daarentegen de goede resultaten, welke een internationale standaard ongetwijfeld hebben kan, volkomen in de weegschaal stellen.

* * *

Tenslotte een enkel woord over de beschouwingen, welke door den Bankpresident worden gewijd aan de economische politiek van Nederland. Het recept, dat Mr. Trip aan ons land voorschrijft, komt neer op „het zich onthouden (door de Overheid) van maatregelen, die de doorwerking van het natuurlijke aanpassingsproces tegenhouden en vertragen”. Devaluatie wordt verworpen als zijnde „een noodspiong, die een tijdelijke verlichting kan brengen, maar, zooals in de rede ligt en door de ervaring geleerd wordt, na korteren of langeren duur zijn uitwerking verliest”,

een noodspiong, dien de President te verwerpelijker acht, omdat hij „gedaan wordt ten koste van de minst draagkrachtigen van het volk.”

Op dit betoog behoeven wij hier niet in te gaan. Hoe deze minst draagkrachtigen er thans aan toe zijn, kunnen de talrijke werklozen, de in hun loon, salaris en pensioen gekorte arbeiders en ambtenaren en de tot de laatste penning uitgeknepen belastingbetalers verklaren.

De vraag is nu maar, wat de President zelf tegenover de door hem verworpen devaluatie stelt. En dan moet men zeggen, dat het middel, dat hij aanprijst, t.w. „natuurlijke aanpassing”, wellicht overwogen zou kunnen worden, wanneer een deugdelijke maatstaf van aanpassing zou worden gebezigd, maar dat het de haarlijke ellende voor onze maatschappij beteekent, wanneer men, zooals de Bankpresident dat doet, het goud als maatstaf gebruikt. Dit goud toch heeft, wij hebben er hierboven al op gewezen, in den loop der tijden hevige waardefluctuaties vertoond. Het is eenvoudig een onmogelijkheid om een „natuurlijke” aanpassing te bewerkstelligen met behulp van een metaal, dat nu eens in waarde daalt, dan weer — zooals in de huidige depressie — met tientallen procenten in waarde stijgt.

Om slechts één voorbeeld te noemen: hoe kan men geldschulden op langen termijn op „natuurlijke” wijze aanpassen, wanneer de geldeenheid, waarin zij zijn uitgedrukt, in waarde fluctueert? Terecht maakt Mr. Trip bezwaar tegen Overheidsingrijpen in vaste lasten, omdat daarvan slechts het gevolg is, dat men het vertrouwen, dat men herstellen wil, steeds verder ondermijnt. Maar als er nu volgens zijn recept op „natuurlijke” wijze moet worden aangepast, dan beteekent dit niet anders, dan dat een aantal debiteuren, die bij stabiel geld behoorlijk op de been gebleven zouden zijn, nu failliet verklaard of „gereorganiseerd” moeten worden, en dat zij, die ondanks de stijging der geldwaarde in staat blijken hun schulden te betalen, belast worden met een veel zwaarder druk, dan waarop zij bij het aangaan van hun schuld in redelijkheid hadden kunnen rekenen. Dat deze „natuurlijkeheid” in onze maatschappij een toenemend verzet ondervindt, spreekt toch waarlijk vanzelf! Aanpassing aan gewijzigde omstandigheden wordt tenslotte altijd voltrokken, wanneer de belanghebbenden maar het gevoel hebben, dat datgene, wat van hen wordt verlangd, redelijk is. Dat nu is hier niet het geval. De gouden maatstaf van den Bankpresident is niet rationeel, omdat het goud zelf veel te sterk in waarde heeft geschommeld; vandaar, dat de aanbeveling van wat hij onder „natuurlijke aanpassing” meent te moeten verstaan, onbevredigend blijft en elke overtuigingskracht ontbeert.

Zoo schiet dan wederom het betoog van den President van De Nederlandsche Bank op het meest essentiële punt van zijn verslag tekort. Het door hem ingenomen standpunt berust op de veronderstelling, dat het goud ook bij de huidige, zeer gebrekkige toepassing van den gouden standaard de stabiliteit zou bezitten, die noodig zou zijn om dit metaal als maatstaf van natuurlijke aanpassing bij gewijzigde omstandigheden, d.w.z. als doeltreffend ruilmiddel en als betrouwbare rekeneenheid, te doen fungeren. Zolang deze misvatting bij onze opperste bankleiding blijft heerschen en de Nederlandsche Regeering haar daarin blijft steunen, zal van een gezonde economische politiek hier te lande niet gesproken kunnen worden.

G. M. V. S.

BEMIDDELINGSCOMMISSIE, BORGSTELLINGSFONDS, MIDDENSTANDSSANEERINGSCOMMISSIE.

Klachten over het feit, dat het regeeringscrediet voor den Middenstand, hetwelk sedert 1934 door de Nederlandsche Middenstandsbank aan „volwaardige” middenstandsbedrijven kon worden verstrekt, niet aan de verwachtingen beantwoordde, waren voor de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rijnland te Lei-

den aanleiding om met een aantal organisaties uit haar district deze klachten te bespreken en de moeilijkheden, aan deze credietverleening verbonden, nader onder de oogen te zien.

Het was een gelukkige bij-omstandigheid, dat de heer Van Eck, Hoofddirecteur van de Nederlandsche Middenstandsbank, zich bereid verklaarde zelf het onderwerp te komen inleiden.

Het betere inzicht, na deze vergadering verkregen, was voor de Kamer van Koophandel aanleiding om na te gaan of het niet gewenscht was op systematische wijze te onderzoeken of bedrijven, die door de Middenstandsbank niet „volwaardig” werden geoordeeld, gesaneerd zouden kunnen worden, opdat deze voor het regeeringscrediet in aanmerking zouden kunnen komen.

Eén van de ernstigste klachten was nl., dat vele bedrijven soms niet geringe kosten hadden te betalen voor het door de Nederlandsche Middenstandsbank in te stellen onderzoek, om dan te ervaren, dat men werd afgewezen, omdat men niet voldeed aan de door de Regeering gestelde eisch, dat het bedrijf volwaardig moest zijn.

Saneeren deed de Nederlandsche Middenstandsbank in die gevallen in het algemeen niet. De Kamer oordeelde, dat een Bemiddelingscommissie deze taak op zich diende te nemen.

Een ander bezwaar was, dat zeer kleine credieten, en wel die onder de f 500, niet door de Nederlandsche Middenstandsbank verleend werden. Toch stond voor de Kamer vast, dat tal van bedrijven en bedrijffjes den ondernemer een onafhankelijk bestaan zouden kunnen geven, als zij slechts werden gesaneerd en daarna aan een klein crediet van beneden f 500 zouden kunnen worden geholpen. Zelfs was de Kamer van Koophandel overtuigd, dat vele bedrijven, alleen reeds door de onderneming op meer gezonde basis te brengen, al of niet met behulp van kennissen of familie, zoo volwaardig te maken waren, dat in het geheel geen hulp van de Nederlandsche Middenstandsbank of anderen meer noodig zou zijn.

Gevolg van deze overwegingen was, dat 13 November 1934 door de Leidsche Kamer van Koophandel werd ingesteld een „Bemiddelings Commissie voor Crisiscrediet aan den Middenstand in Rijnland”.

Als doelstelling werd aangegeven:

Bemiddelend op te treden, teneinde bestaande bedrijven, die door crisisoorzaken in liquiditeitsmoeilijkheden waren geraakt, op hun verzoek van advies te dienen, en desgewenscht daarbij te onderzoeken of eventuele aanvragen door dergelijke bedrijven aan de Nederlandsche Middenstandsbank gedaan ter verkrijging van een Regeeringscrediet, door de Commissie, al of niet na saneering, zouden kunnen worden gesteund.

Voorts behoort tot de taak der Commissie om aan bestaande kleine middenstandsbedrijven, die voor de hier bedoelde hulp niet in aanmerking kwamen, maar overigens waard waren om in stand te blijven en/of gesaneerd te worden, het opnemen van een crediet tot een maximum van f 500 mogelijk te maken, door te bevorderen de oprichting van de stichting Rijnlandsch Borgstellingsfonds voor den kleinen middenstand.

De Commissie, gesteund o.a. ook door de gemeentelijke Crisiscomité's, verleende nl. zelf crediet en moest daarom steeds voor zichzelf opkomen als de geleende gelden moesten worden teruggevorderd. Hierin diende verandering te komen.

De Commissie begreep maar al te goed, dat al het mogelijke moest worden gedaan om deze terugbetalingen zoo deugdelijk mogelijk te waarborgen. Een der middelen daartoe was, dat het orgaan, dat zijn bemiddeling voor het crediet gaf, dit niet zelf verleende, maar zich alleen tegenover de het crediet verstrekkende bank borg stelde voor de uiteindelijke richtige betaling. Uit dien hoofde werd dan ook het Rijnlandsch Borgstellingsfonds opgericht, waarvan de heer Ten Cate Brouwer van den aanvang af als

voorzitter is opgetreden. Dit fonds stelde zich bij de Leidsche Hulpbank, die de gelden verstrekke, borg voor de credieten op zijn voorstel verleend aan benarde middenstanders.

Deze constructie werd overgenomen van het Leidsche Borgstellingsfonds, dat voor ongeveer zeven jaar, vooral op initiatief van den heer Van Aggelen, Directeur van de Gemeentelijke Bank van Leening te Leiden, was opgericht. Dit zuiver Leidsche Borgstellingsfonds had ten doel om hoofdzakelijk arbeiders, kleine ambtenaren en dergelijken door het waarborgen van een klein crediet bij de Leidsche Hulpbank uit handen van woekeraars te houden. Een niet minder belangrijk en doelbewust nagestreefd gevolg was, dat de werkzaamheden van de Bank van Leening meer en meer konden worden ingekrompen, doordat degenen, die anders hun eigendommen moesten beleenen, thans op andere wijze konden worden geholpen, terwijl zij tevens eenigszins onder toezicht kwamen te staan. Dat deze wijze van werken voor de gemeente Leiden een zeer aanzienlijke bezuiniging betekende, valt ligt te begrijpen. Het voornamelijk met particuliere middelen werkende borgstellingsfonds zag na een korten tijd, welke noodig was om de juiste werkwijze te vinden, telken jare zich nog een kleine winst toevoelen, zoodat het kapitaal niet alleen intact is gebleven, maar nog steeds niet onbelangrijk aangroeit, doordat de helft der winst bij het kapitaal wordt gevoegd.

Uiteraard werkte dit voorbeeld aanstekelijk. De Bemiddelingscommissie was bovendien zoo gelukkig van den aanvang af den heer Van Aggelen bereid te vinden om zijn medewerking te verleenen. Deze werd gegeven met al de animo en al de werkkraft. De heer Simonis, Voorzitter der Afd. Klein-Bedrijf, tevens voorzitter der Commissie en de heer Van Aggelen als Districtscommissaris hebben inzonderheid zeer veel gedaan tot behoud van vele middenstandzaken. Hun hoogste eer is, dat zij veel leed hebben voorkomen.

Ondanks de naam Borgstellingsfonds was echter het „borg staan” niet de voornaamste functie van het fonds.

Zoowel bij de Bemiddelingscommissie als bij het Borgstellingsfonds stond en staat de saneering voorop. Door een zaak te saneeren leert men deze grondig kennen. Blijkt daarbij, dat de persoon niet de geschikte man voor de zaak is, of dat de zaak niet meer tot levensvatbaarheid is te brengen, of dat er een te groot crediet zou moeten worden gegeven, dan wordt de aanvrager afgewezen. Alleen, in het laatste geval kan de hulp van het Regeeringscrediet voor den Middenstand worden ingeroepen.

Het spreekt overigens vanzelf, dat lang niet ieder, die om hulp klopt, geholpen kan worden. Allereerst wordt sterk gelet op de moraliteit van den aanvrager. Als daaraan wordt getwijfeld wordt geen hulp verleend, ook al zou het, louter economisch gesproken, gemotiveerd zijn. Velen moeten worden afgewezen, omdat hun zaak niet lang genoeg heeft bestaan. Het fonds is niet opgericht voor hen, die het maar eens met een winkel willen probeeren.

Behalve de constructie van borgstellingsfonds, de saneering, de eischen aan den persoon en de zaak gesteld, werden nog andere middelen gebruikt om het geven van een lichtvaardig crediet, het grootste gevaar, dat dergelijke fondsen bedreigt, te voorkomen.

Het kapitaal van het fonds moet nl. intact blijven. De bestuurders hebben daarom op zich genomen er voor te zorgen, dat hoogstens de rente van het fondskapitaal verloren gaat. Zoo eenigszins mogelijk moet zelfs getracht worden door een jaarlijksche winst, welke voor de helft aan het kapitaal moet worden toegevoegd, de kapitaalspositie te versterken.

Voor het Rijnlandsche borgstellingsfonds is gerekend op uiteindelijk 10 pCt. verlies. Voor de veiligheid wordt echter 20 pCt. als basis genomen. Is er derhalve een kapitaal van f 50.000, dan kan bij een

rente van 5 pCt., opleverend f 2.500, vijfmaal deze som = f 12.500, op eenmaal tegelijk uitstaan.

Daar het Rijk heeft toegezegd van elke f 100 verlies er f 40 voor zijn rekening te nemen, wordt het bedrag, dat op éénmaal kan uitstaan nog weer vermeerderd tot circa f 20.000. Doordat telkens de terugbetalingen weer kunnen worden uitgezet, is het aantal kleine credieten, dat per jaar kan worden gegeven, nog belangrijk grooter.

Het stamkapitaal wordt bijeengebracht door stortingen van het Nationale Crisiscomité en haar plaatselijke afdelingen, de gemeenten storten als renteloos voorschot 10 cent per inwoner, aan de provincie is gevraagd circa 5 cent per inwoner, terwijl het Rijk, zooals gezegd, 40 pCt. der verliezen voor zijn rekening zal nemen. Voorts zijn er de Kamer van Koophandel en de middenstandsorganisaties, die door stortingen en bijdragen verdere credietverleening mogelijk maken. Ook in andere gebieden dan het Rijnland zijn of worden dergelijke fondsen en commissies tot stand gebracht.

Nu worden deze Borgstellingsfondsen echter vooral door een gevaar bedreigd, en wel dat te spoedig het verzoek van een middenstander, om crediet te mogen ontvangen, wordt ingewilligd. Hierbij speelt achteraf bezien de niet volledige naam een rol van betekenis. Bij borgstellingsfondsen valt uiteraard de klemtoon op het zich borg stellen voor een bepaald crediet. Dit is echter juist niet de grootste betekenis van de Borgstellingsfondsen. De grootste betekenis ligt in het saneeren. Daarvoor is niet altijd extra crediet nodig. In vele gevallen kan, zooals ook reeds is opgemerkt, van de zijde van familie of kennissen hulp worden geboden. Eerst als niet op andere wijze hulp kan worden verschaft, treedt het Borgstellingsfonds als borg op.

De Stichtingsbrief vermeldt dan ook als doel o.a.: „borgstelling voor credietwaardige credietbehoevenden, die trots ernstige pogingen niet slaagden in het vinden van voor credietverleening geëischte borggen, of in het stellen van gevorderde zakelijke zekerheid.”

Juist omdat de factor saneering niet in den naam van het fonds tot uitdrukking komt, zijn nog zoo velen sceptisch gezind ten aanzien van de terugbetalingen. Dit scepticisme gaat zelfs zoover, dat sommigen geen 10 pCt. verlies aannemen, veiligheids-halve dit stellende op 20 pCt. van het uitstaande bedrag, maar meenen, dat jaarlijks met een verliespercentage van niet minder dan 40 pCt. gerekend moet worden. Dezerzijds bestaat de meening, dat, als men met een zoo groot verlies moet rekenen, men beter in het geheel niet kan beginnen. In dergelijke gevallen moeten gelden à fonds perdu gegeven worden, om middenstanders nog een kansje te geven. Dat is dan geen reële bankpolitiek meer, maar weldadigheid.

Zou voorgeschreven worden, dat een fonds met 40 pCt. verlies rekening zou moeten houden, dan wordt het bestuur spoedig veel te royaal, het geld is er immers voor verstrekt, men geeft dan te roekeloos en te veel aan één persoon, waardoor men anderen en vaak beteren niet kan helpen. Dan breekt men met één slag af al de waarborggen, die zoo zorgvuldig gesteld zijn om te voorkomen, dat juist geen verliezen zouden worden geleden. Door een dergelijk hoog percentage zou het verantwoordelijkheidsbesef van de bestuurders worden geschaad. Als met 40 pCt. verlies moet worden gerekend, kan ook de helft minder op éénmaal als borgstelling uitstaan.

Juist de voorafgaande saneering geeft een juist inzicht of iemand met een klein crediet al of niet is te helpen.

Zich als fonds borg stellen is al een zeer gemakkelijke daad. Bij saneeren komt heel wat meer kijken. Daarvoor moet „gesjouwd” worden. Moet met crediteuren, verhuurders, e.a. worden onderhandeld enz. Ieder, die met dit bijltje wel eens gehakt heeft, weet wat dit zeggen wil.

Het zou daarom wenschelijk zijn om het „saneeren”

ook in den naam tot uitdrukking te brengen, door bijv. te spreken van Middenstandssaneeringscommissie, al of niet met bijvoeging van den naam Borgstellingsfonds. De mooie kerngezonde gedachten, die bij de oprichting, eerst van de Bemiddelingscommissie en daarna van het Rijnlandsch Borgstellingsfonds, hebben voorgezet, mogen niet bij den uitgroei van dergelijke instituten over geheel Nederland teloor gaan.

Mr. P. G. KNIBBE.

ERVARING MET ORDENINGSVERLANGENS IN BELGIË.

Tusschen de lange reeks wetten en koninklijke besluiten, ongeveer 250 in getal, die in België door de drie opeenvolgende volmachtregeringen sedert 4 Oogst 1934 werden uitgevaardigd, is het koninklijk besluit no. 62 van 13 Januari 1935, waarbij het toegelaten wordt voortbrenging en verdeling economisch te reglementeeren, een der meest belangrijke.

Bedoelde wetgeving, die een gevoelige inbreuk beteekent op de traditioneele autonomie van het privaatsbedrijf, is gesproken uit den nood der tijden. Zij beteekent een poging van den Staat om orde te brengen in de kwijnende en gedestruiseerde ondernemingen, vooral exportbedrijven, met inachtneming van den verschuldigden eerbied aan het grondwettelijk principe der vrijheid van vereeniging, en aan de doctrinaire opvatting, die de superioriteit van het privaatiniciatief boven staatsinmenging erkent.

Verschillende landen, van het West-Europeesch economisch en constitutioneele type, hebben dezelfde moeilijkheden gekend en langs dezelfde banen een oplossing gezocht. De regelingen in de onderscheiden landen tot stand gekomen zijn overal uitvoerig gecommenteerd en bekend.

Ook belangstellenden in Nederland zijn voldoende vertrouwd met de algemeene voorschriften der Belgische wetgeving inzake economische groepeeringsen opdat er hier nog nader zou moeten op teruggeko-men worden.

Het is voldoende er aan te herinneren, dat elke beroepsgroepeerings van voortbrengers of verdeelers, bekleed met de rechtspersoonlijkheid, en steunende op een onbetwistbare meerderheid, de uitbreiding kan vragen over al de andere voortbrengers of verdeelers, behoorende tot denzelfden tak van nijverheid of handel, van een door haar vrijwillig opgenomen verplichting inzake voortbrenging, verkoop, uitvoer of invoer, op voorwaarde, dat bedoelde verplichting niet strijdig is met het algemeen welzijn, en dat de voorgeschreven pleegvormen in acht genomen worden.

Van meer belang is het thans na te gaan wat in België de resultaten zijn geweest van het koninklijk besluit van 13 Januari 1935; welk gebruik nijverheid en handel hebben gemaakt van de reddingsboei hun door de Regeering toegeworpen; en in hoeverre de verkregen (of niet verkregen!) resultaten overeenstemmen met de doeleinden door den wetgever nagestreefd.

Onderzoeken wij eerst, welke bedrijfstakken beroep hebben gedaan op de toepassing van het koninklijk besluit van 13 Januari 1935, om welke beweegredenen zulks gebeurde, en wat de uitslag van hun aanvraag is geweest. Ten einde zulks duidelijk te maken is het noodig eerst de aandacht te vestigen op enkele bijzonderheden van de voorgeschreven proceduur. Alle aanvragen, die bij het bevoegde Ministerie, — dit van Economische Zaken, — binnen komen, hoeven niet noodzakelijk den ganschen proceduurecyclus door te maken. Vooreerst beslist de Minister van Economische Zaken, na onderzoek van elk ontvangen verzoekschrift, of het al of niet in aanmerking genomen kan worden. Adus heeft een eerste schifting plaats. Is het oordeel gunstig dan krijgt de zaak haar normaal verloop, hetzij voor een scheidsgerecht, indien de partijen hierover accoord gaan, hetzij voor den Raad voor Economische Geschillen, indien geen

overeenstemming betreffende de scheidsrechters bereikt kon worden. Is het oordeel ongunstig, dan wordt het verzoekschrift op basis van het koninklijk besluit definitief afgewezen.

Sedert het in werking treden der wet tot op heden, zijn zoowat een vijf en twintigtal aanvragen binnengekomen bij den bevoegden Minister. Van dit aantal zijn er twaalf in aanmerking genomen; de overige zijn ofwel afgewezen om de een of andere reden, ofwel nog in onderzoek bij de betrokken Diensten.

Ziehier nu een chronologisch overzicht van de 12 verzoekschriften door belanghebbende groeperingen neergelegd en in aanmerking genomen:

1. De „Korporatie der Boomsche Machiensteennijverheid” verzocht, voor de gezondmaking der baksteennijverheid, den export naar Engeland te reglementeeren bij middel van uitvoervergunningen, tot op het oogenblik dat nader omschreven stocks zouden uitgeput zijn. Dit verzoekschrift werd later ingetrokken, omdat, met tusschenkomst van de Administratie, de beoogde regeling op een andere wijze bereikt is geworden.

2. De „Veilingsvereniging der Noorder Kempen” vroeg kwaliteit en vorm van de landbouwproducten van dit gewest aan algemeene regelen te onderwerpen; het verzoekschrift werd echter ingetrokken, omdat het Ministerie van Landbouw een reglementering ter studie heeft voor het gansche land, die dezelfde oogmerken nastreeft als in het verzoekschrift uiteengezet.

3. De „Association des Fabricants de Couverture de Laine” verzocht maatregelen te treffen opdat het bestaande productie-apparaat niet zou worden uitgebreid, en geen nieuwe producenten zich in België zouden vestigen. Als reden werd aangegeven het verlorene gaan van uitheemsche afzetgebieden, en de overproductie op de nationale markt. Daar tegen dit verzoekschrift geen enkel verzet was gerezen, en er dus geen betwisting was, kon de zaak niet voor den Raad gebracht worden. De Minister moet dan de beslissing treffen, wat tot op heden nog niet is geschied.

4. De „Association des Manufacturiers de Fils de Soie à Coudre et à Broder”, was van oordeel, dat, gezien de genoegzaamheid van de inlandsche productie ten overstaan van de consumptiemogelijkheden, geen nieuwe producenten zich in het land mochten vestigen. In een gemotiveerd advies heeft de Raad voor Economische Geschillen het verzet der tegenstanders onontvankelijk verklaard, en de bundel voor beslissing overgemaakt aan den bevoegden Minister.

5. De „Association des Fabricants de Cigarettes” verlangde de verplichte afschaffing van het premiestelsel bij den verkoop van sigaretten; deze aanvraag werd bij overeenkomst tusschen voor- en tegenstanders van den maatregel aan een scheidsrechter onderworpen; deze bracht een negatief advies uit, en het verzoek werd bij gevolg verworpen door den Minister. Op te merken is hier, dat sindsdien de drie of vier groote sigarettenproducenten contractueel overeengekomen zijn geen premiën meer te verleen bij den verkoop van sigaretten.

6. De „Groupement des Gobeleteries Belges” was van oordeel, dat, gezien de overproductie, het wettelijke verbod moest worden opgelegd nieuwe fabrieken op te richten, productiemiddelen uit te breiden of een grooter deel dan overeengekomen ervan te benuttigen. Deze groepering omvat 94,7 pCt. van de geheele voortbrenging van het land.

De Raad heeft zijn goedkeuring gehecht aan dit verzoekschrift, en bij gevolg werd bij Koninklijk Besluit van 10 Maart 1936 (Moniteur van 18 Maart 1936) de door hoger bedoelde groepering getroffen overeenkomst wettelijk verplichtend gemaakt voor alle tafelglasproducenten.

7. De „Association des Filateurs de Coton”, die 89,30 pCt. der in België bestaande spoelen omvat,

verzocht de door haar leden aangevane verplichting, het aantal spinspoelen gedurende twee jaren niet te verhoogen, tot alle producenten uit te breiden.

Daar sedert het indienen van het verzoekschrift, onder de belanghebbenden een minnelijk accoord werd bereikt, is de aanvraag ingetrokken geworden.

8. De „Union des Tréfileries et Clouteries de Belgique” verlangde het invoeren van een wettelijk verbod nog nieuwe draad- en nagelfabrieken op te richten op grond van het progressief verdwijnen van de vroegere buitenlandsche afzetgebieden en de alzoo ontstane overproductie. Alhoewel deze groepering bijna de algemeenheid van den betrokken bedrijfstak omvat, op uitzondering van ½ pCt., heeft de Raad het verzoekschrift afgewezen: Geoordeeld werd, dat men hier te doen had met een gekarakteriseerde poging tot monopolie, die tot doel zou hebben de toekomstige, eventueel beter geoutilleerde mededingers uit te sluiten. Een dusdanige mogelijkheid werd in strijd geacht met de eischen van het algemeen welzijn.

9. De „Association Générale des Fabricants Belges de Ciment Portland Artificiel” omvat 25 cementfabrieken op de 26 bestaande en vertegenwoordigt 95 pCt. van de totaal-productie. De aangeslotenen hebben reeds de verplichting op zich genomen hun bedrijf noch rechtstreeks, noch ook niet-rechtstreeks uit te breiden, door het oprichten van nieuwe fabrieken. Gevraagd wordt de verplichting te veralgemeenen en aan derden te verbieden nieuwe fabrieken op te richten. Deze aanvraag volgt haar normaal verkoop, en zal na herhaalde uitstellen omwille van private overeenkomsten, aan den Raad voor advies onderworpen worden.

10. Het „Groupement des Fabricants de Verre Pressé pour le Bâtiment”, dat alle fabrieken van presglas groepeert, namelijk negen, wenschte ook de stichting van nieuwe ondernemingen in dien bedrijfstak te zien verbieden. Het verzoek werd door den Raad verworpen, om dezelfde principiële redenen als deze aangevoerd inzake de nagel- en draadfabrieken.

11. Het „Consortium des Verreries-Flaconneries de Belgique” en de „Union des Fabricants de Compoteurs d'Eau” hebben tenslotte ook verzocht de verbintenis, die hun leden hebben opgenomen om hun productie niet te verhoogen of uit te breiden, verplichtend te maken voor alle niet-aangeslotenen, en de oprichting van nieuwe ondernemingen te verbieden. Beide aanvragen volgen voor het oogenblik den normalen weg van procedure.

Wanneer, na dit bondig overzicht van de verschillende verzoekschriften, ingediend op basis van het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935, en in aanmerking genomen door den Minister van Economische Zaken, de balans wordt opgemaakt, dan komt men tot de conclusie, dat tot op heden slechts één aanvraag gegrond werd geacht en een voor de aanvragende groepering gunstige oplossing kreeg, na den normalen proceduercyclus doorloopen te hebben. Daarbij dient echter aangemerkt, dat nog een paar aanvragen bij den Raad hangende zijn, die, naar men thans volgens den stand der procedure kan beoordeelen, de goedkeuring van den Raad zouden kunnen verkrijgen.

Als men daarbij het tiental andere aanvragen voegt, die door den Minister van Economische Zaken, niet in overweging werden genomen, dan komt men tot een bepaald klein percentage positieve uitslagen, als gevolg van de poging om binnen het kader van het Belgisch constitutioneel en administratief recht, verplichtingen door een onbetwistbare meerderheid van een bedrijfstak aanvaard tot het gansche bedrijf te zien uitbreiden.

Moet men dan van een mislukking spreken in den zin dat het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 te kort schiet als middel tot het verwezenlijken van het doel, dat de wetgever zich had gesteld, namelijk een werkelijk en doelmatige samenwerking tot stand-

brenge, tusschen de voortbrengers en verdeelers van eenzelfden nijverheids- of handelstak?

Ik geloof niet, dat op die vraag een bevestigend antwoord dient te worden gegeven.

Indien deze poging tot bedrijfsorganisatie niet tot meer tastbare resultaten heeft geleid, dan is zulks toe te schrijven aan omstandigheden, die weinig te maken hebben met de intrinsieke waarde van de wet, en die, in den huidige staat van zaken, buiten den greep van den wetgever liggen. De opportuniteit en de doelmatigheid van de bedrijfsorganisatie „an sich” kan hier buiten beschouwing gelaten worden. Een feit staat vast, namelijk, dat zoowat overal een drang naar meer ordening in het bedrijfsleven is waar te nemen, om te ontsnappen aan den nijpenden greep der economische moeilijkheden. In België werd aan dien drang een wettelijke basis voor praktische verwezenlijkingen gegeven.

De belanghebbenden echter hebben van de geboden gelegenheid gebruik willen maken om doeleinden na te streven, die de wetgever zeker niet als strookende met zijn inzicht kon beschouwen.

Inderdaad, het blijkt uit de ingekomen verzoekschriften op basis van het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935, dat het hoofddoel van het grootste deel der aanvragers is geweest: het beperken van de productie; het uitschakelen van de concurrentie, en „impliciter” het fixeeren van een loonenden prijs; m.a.w. een streven naar een min of meer gekarakteriseerde monopolie-stelling, of naar een definitief bekrachtigen van een verworven situatie. Deze strekking kwam zelfs hinderlijk op den voorgrond bij de niet in aanmerking genomen verzoekschriften. Terwijl de wetgever een meer geordende bedrijvigheid in handel en nijverheid wenschte te zien tot stand komen, trachtten de „beati possidentes” hun situatie ongestoord te handhaven, vrij van de gevaren der mededinging. In plaats van het kassieke enkelvoudige individualisme trad nu een niet uitgesproken, doch des te gevaarlijker, „collectief individualisme” op. Het is duidelijk, dat hieraan niet mocht worden toegegeven. Weliswaar kan in concrete gevallen een regeling van prijs en productie voor een bepaalden tijd een maatregel zijn waardoor het hooger belang van een gegeven bedrijfstak en van het algemeen welzijn gediend wordt. Dat kan, en is trouwens het geval geweest in sommige exportindustrieën teneinde vreemde afzetgebieden niet te zien te loor gaan door een doodende concurrentie. Nochtans is de waarde van dit argument sterk verkleind sedert de devaluatie van den Belga op 30 Maart 1935, waardoor de noodzakelijke winstmarge van het exportbedrijf hersteld werd, althans zolang de belanghebbenden zich hielden aan de regeeringsvoorschriften niet onder de vroegere prijzen, in vreemde munt uitgedrukt, te verkoopen.

De Minister van Economische Zaken of de Raad voor Economische Geschillen hebben dan ook alle aanvragen strekkende tot prijs- of productieregeling verworpen, op één enkele uitzondering na, waar de noodzakelijkheid van een dusdanige regeling onweerlegbaar bewezen was.

De les uit die ervaringen af te leiden is, dat het geleidelijk tot stand brengen van een bedrijfsorganisatie vooral een vraagstuk is van zedelijke en sociale opvoeding. De basis en het statuut werden geleverd door de wettelijke schikkingen van 13 Januari 1935; het is aan de industrieelen en handelaars overgelaten, daar, waar noodig, ervan het noodige gebruik te maken om in een geest van samenhoorigheid en bewust van de ware beroepsbelangen en het algemeen welzijn, hun bedrijf te saneeren en te ordenen. De voorwaarden, gesteld door de wet, zijn breed genoeg om dit doel te bereiken. Buiten de regeling van prijs en productie, die, wanneer zij aanvaardbaar zijn, toch steeds van tijdelijken aard moeten zijn, zou de bedrijfsorganisatorische werking bijv. in de richting

van het tot stand brengen der regelen van de beroeps-ethica, en bijzonderlijk der regelen van eerlijke en oneerlijke mededinging moeten gaan. Verdere regelingen kunnen tot voorwerp hebben: het vaststellen van de juiste kwalificatie, handelsbenaming en verpakking der producten; het vaststellen van collectieve fabrieksmerken of herkomstmerken; het reglementeeren van het werk en van het loon; het aangaan van collectieve arbeidsovereenkomsten; het bestudeeren van de techniek voor de volmaking van materieel en werkmethoden; het bestudeeren van afzetgebieden; het inrichten van beroepsopleiding; het inrichten van sociale bijstand binnen het beroepskader, enz.

Dit zijn allerlei opdrachten, die het georganiseerd beroep ongetwijfeld met meer bevoegdheid en minder onkosten zou kunnen vervullen dan de Staat.

Wanneer de drukkende en onmiddellijke zorgen van het oogenblik eenigszins verlicht zullen zijn door een gunstiger wending van de conjunctuur, en wanneer het gevoel der beroepssolidariteit zich sterker zal ontwikkelen, dan biedt het Koninklijk Besluit van 13 Januari 1935 het kader tot de progressieve verwezenlijking van een bedrijfsorganisatie, die strookt met het constitutioneel principe der vrijheid van vereeniging.

Dr. GASTON CRAEN

UITKOMSTEN DER BEDRIJFSTELLING.

Deel II — het voorlaatste — ligt voor ons. Thans geen gegevens meer voor de afzonderlijke gemeenten en provinciën, maar uitsluitend totaalcijfers voor het geheele Rijk, afgezien dan van de tabel betreffende de economisch-geografische gebieden. De gegevens zijn meer gedetailleerd dan in de vorige publicatie en hebben niet alleen betrekking op de vestigingen, maar ook op de ondernemingen en de technische eenheden. De cijfers worden voor elke bedrijfstak afzonderlijk gegeven; vandaar dat de tabellen ook in Deel II van aanzienlijken omvang zijn.

Op de tabellen, die over het personeel der vestigingen handelen, wordt thans niet verder ingegaan; de voornaamste cijfers vindt men reeds in vorige artikelen¹⁾ over de bedrijfstelling.

Over de krachtwerktuigen mogen thans enkele meer volledige gegevens medegedeeld worden. In alle getelde bedrijfsklassen tezamen bedroeg het aantal pk van alle aanwezige stationnaire krachtwerktuigen, geen electromotor zijnde, 2.731.000 (voor de nijverheid alleen 2.370.000). Het aantal pk der electromotoren was 1.798.000 (1.553.000), waarvan 1.150.000 (961.000) gedreven door gekochten stroom en 647.000 (591.000) gedreven door zelfopgewekten stroom. Men moet voor elken tak van bedrijf het aantal pk der stationnaire krachtwerktuigen, geen electromotor zijnde, en het aantal pk der door gekochten stroom gedreven electromotoren samentellen, om tot de primaire kracht van dien tak van bedrijf te komen. Met de totaalcijfers voor alle takken van bedrijf samen mag men dit evenwel niet doen. Dan toch zou men tot dubbeltelling komen, omdat de electromotoren door gekochten stroom gedreven, hun energie over het algemeen van de electriciteitsfabrieken krijgen. Door het geheele bedrijfsleven kon dus nooit meer dan 2.731.000 pk ontwikkeld worden, door de nijverheid alleen niet meer dan 2.370.000 pk, d.i. het totaal vermogen van de primaire krachtwerktuigen voor zoover het geen electromotoren zijn.²⁾

Het aantal kw der generatoren en dynamo's was 1.413.000 (nijverheid alleen 1.355.000), dat der roterende omvormers 226.000 (178.000).

Het aantal en vermogen der verschillende soorten krachtwerktuigen blijkt uit de volgende cijfers:

¹⁾ E.-S.B. van 11 Sept. 1935 en 8 Jan. 1936.

²⁾ Dit ter aanvulling en correctie van het medegedeelde in E.-S.B. van 11 Sept. 1935.

	Nijverheid		Alle getelde takken van bedrijf	
	aantal	pk.	aantal	pk.
Stoomturbines	373	1.774.000	458	1.781.000
Cylinder stoommachines	5.510	424.000	15.968	671.000
Gasmotoren	1.725	67.000	1.962	74.000
Olie- en benzinemotoren	5.194	84.000	8.028	170.000
Wind- en waterraderen	956	21.000	1.719	36.000
Totaal.....	13.758	2.370.000	28.135	2.731.000
Electro-motoren (gedr. door gekochten stroom)	174.708	961.000	212.734	1.150.000
Electro-motoren gedr. d. zelf opgewekten stroom	45.874	591.300	48.861	647.000
		kw		kw.
Generatoren	1.924	1.355.000	3.115	1.413.000
Roteerende omvormers	1.608	178.000	2.719	226.000

Het percentage der vestigingen, dat uitsluitend met electromotoren met gekochten stroom werkte en in dit opzicht dus van derden afhankelijk was, bedroeg 82,7, terwijl 17,3 pCt. der vestigingen bovendien of uitsluitend andere krachtwerktuigen gebruikte.

Van de 47.000 industriële vestigingen met krachtwerktuigen hadden 30.000 niet meer dan 5 pk primaire arbeidskracht. In dit verband zijn de volgende gegevens belangwekkend.

	% der industriële vestigingen
Primaire vermogen	
hoogstens 5 pk	63,8
5 t/m. 50 pk	29,1
50 t/m. 200 pk	5,0
200 t/m. 1.000 pk	1,6
1.000 t/m. 5.000 pk	0,4
meer dan 5.000 pk	0,1

Van de 61 vestigingen, die over een krachtinstallatie van meer dan 5.000 pk beschikten, behoorden 31 tot de electriciteitsbedrijven, 12 tot de mijnindustrie, 10 tot de metaalindustrie en 8 tot de textielnijverheid.

Tot zoover een en ander uit de Statistiek der vestigingen. Thans eenige mededeelingen, waartoe de statistiek der ondernemingen in staat stelt.

Wijl het doel der Bedrijfstelling is de verschijnselen naar hun economisch en niet naar hun juridisch aspect te groepeeren, heeft het Centraal Bureau het bestaan van een zaak als afzonderlijke rechtsfiguur niet als criterium voor het begrip onderneming aangenomen. Ondernemingen, die, alhoewel afzonderlijke juridische eenheden zijnde, door hun gelijk gericht rentabiliteitsstreven economisch als één geheel gezien konden worden, zijn voor de bedrijfsstatistiek als één onderneming geteld.

Waren er in ons land 88 vestigingen met meer dan 1.000 personen en was hierin ongeveer 10 pCt. van alle bij de Bedrijfstelling getelden werkzaam, blijkens de tabellen betreffende de ondernemingen, zijn er 100 ondernemingen met meer dan 1.000 personen geteld; daarin werkten ongeveer 18 pCt. van alle personen.

Een beeld van de concentratie van de in de ondernemingen werkzame bevolking (vrije beroepen e.d. niet inbegrepen) geven de navolgende cijfers (bovenaan volgende kolom).

De gegevens over de voertuigen laten zich als volgt kort samenvatten:

Soort der voertuigen	Aantal voertuigen				Vermogen in pk (afgerond op 100)			
	Nijverheid	Handel	Verkeer	Totaal incl. overige	Nijverheid	Handel	Verkeer	Totaal incl. overige
Stoomlocomotieven	747	8	1.841	2.596	68.900	300	1.035.100	1.104.200
Benzine-motorwagens	257	4	106	367	4.400	100	8.400	12.900
Electromotorwagens	155	—	1.628	1.786	2.800	—	218.400	221.200
Autobussen	113	12	3.020	3.145	3.400	300	106.000	109.700
Personen-automobielen.....	10.484	10.289	8.759	30.275	270.700	264.500	214.400	769.800
Vrachtautomobielen	9.646	14.113	10.980	34.895	259.000	371.700	318.600	953.900
Tractors	530	103	159	793	14.800	2.800	5.200	22.800
Personen-motorrijwielen	3.423	1.583	360	5.487	15.400	6.900	1.700	24.600
Vracht-motorrijwielen	224	376	83	687	1.300	2.200	500	4.000
Goederenspoor- en tramwagens	1.777	26	42.865	44.668	—	—	—	—
Personenrijtuigen	33	51	2.929	3.013	—	—	—	—
Vrachtwagens	10.769	19.482	16.541	46.915	—	—	—	—

	Ondernemingen in %	Daarin werkz. personen in %
Ondernemingen met 1 p.	46,4	10
" " 2—5 p.	44,6	25
" " 6—50 p.	8,2	22
" " 51 en meer..	0,8	43

In slechts 9 pCt. van de ondernemingen waren meer dan 5 personen werkzaam, maar het personeel lezer ondernemingen omvalte 65 pCt. van het totaal.

De ondernemingen zijn in de statistiek ook onderscheiden naar het aantal harer vestigingen.

	Aantal ondernemingen in %	Aantal vestigingen in %	Aantal personen in %
Ondern. met 1 vestiging..	98,4	93,9	69,3
" " 2—4 vestiging	1,4	3,1	14,2
" " 5—10 "	0,1	0,7	6,6
" " meer dan 10 v.	0,05	2,3	9,9

Slechts ongeveer 1,5 pCt. der ondernemingen had dus meer dan één vestiging. De vestigingen behorende tot deze ondernemingen maakten 6 pCt. van alle vestigingen uit, maar daarin waren 30 pCt. van alle personen werkzaam.

Uit de tabel, welke alle ondernemingen tezamen onderscheidt naar den juridischen vorm, laten zich de volgende percentages berekenen.

	Ondernemingen in %	Personen in %
Staatsbedrijven	0,01	3,-
Provinciale bedrijven	0,002	0,1
Gemeentelijke bedrijven	0,2	2,0
Naamlooze Vennootschappen	2,8	36,2
Stichtingen.....	0,04	0,3
Coöperatieve Vereenigingen	0,4	1,8
Andere rechtsp. bezittende ver.	0,2	0,4
Venn. onder firma	4,9	12,2
Command. Vennootschappen	0,1	0,6
Burgerlijke maatschappen ..	3,2	3,0
Natuurlijke personen	88,1	40,3

Uit bovenstaande percentages blijkt, dat de groep der Naamlooze Vennootschappen over het geheel de grootere, die der „natuurlijke personen" de kleinere zaken omvat.

Zoals in den aanvang gezegd, bevat Deel II ook gegevens over *technische eenheden*. Als technische eenheid is beschouwd elke vestiging of elk onderdeel van een vestiging, waarin een bedrijf wordt uitgeoefend, dat met een afzonderlijk nummer in de door het Centraal Bureau samengestelde nomenclatuur is vermeld.

Laat men de Spoor- en tramwegen en den Dienst der P. T. en T., waarbij de onderscheiding naar technische eenheden niet mogelijk was, buiten beschouwing, dan krijgen wij in opklimmende reeks 395.320 ondernemingen, 410.856 vestigingen, 485.152 technische eenheden.

Het nut van de statistiek der technische eenheden is, dat men bijv. alle machinefabrieken tezamen geteld vindt, dus ook die, welke verbonden zijn aan een scheepswerf; evenzoo alle boekbinderijen, dus ook de aan een drukkerij verbundene. Uiteraard kan daarbij uitsluitend het personeel in het eigenlijk bedrijf vermeld worden, daar het administratief en ander personeel in algemeenen dienst in samengestelde be-

drijven voor de verschillende afdelingen werkzaam is.

Hieronder volgt een samenvattend overzicht van de schepen in gebruik bij de getelde bedrijven.

Soort van de schepen	Aantal schepen	Voortstuwingsvermogen (afger.o.100)	Laadvermogen (idem)
Binnenschepen			
Stoomschepen v. personenverv.	192	pk 44.800	ton van 1000 kg 16.500
„ „ veerdiensten	74	14.700	7.000
„ „ vrachtvervoer	399	60.100	78.100
Motorschepen v. personenverv.	383	15.700	5.200
„ „ veerdiensten	108	2.500	1.400
„ „ vrachtvervoer	6.727	196.100	488.500
Motorschepen en zeilschepen met hulpmotor (visscherij)	5	100	200
Zeilschepen met hulpmotor ..	768	8.800	78.800
„ zonder ..	6.907	—	540.800
Andere vaartuigen zonder voortstuwingsvermogen ..	13.451	—	3.695.100
Totaal	29.014	342.900	4.911.700
Zeeschepen			
Stoomschepen v. personenverv.	44	ipk 241.400	B.R.T. 334.900
„ „ vrachtvervoer	660	876.700	1.626.300
Motorschepen v. personenverv.	8	86.600	119.000
„ „ vrachtvervoer	138	205.300	326.300
Motorschepen en zeilschepen met hulpmotor (visscherij)	1.273	44.800	45.300
Zeilschepen met hulpmotor ..	182	13.300	25.600
„ zonder ..	2.848	—	29.800
Andere vaartuigen zonder voortstuwingsvermogen ..	8	—	3.500
Totaal	5.161	1.468.100	2.510.700
Sleepboten			
Binnenvaart { Stoomsleepb. ...	1.184	pk 226.300	
{ Motorsleepb. ...	572	25.500	
Zeevaart { Stoomsleepboten	65	ipk 32.700	
{ Motorsleepboten	3	800	

Op het gebruik van trekdieren geven onderstaande cijfers een blik.

	Aantal vestigingen	Aantal paarden	Aantal vestigingen	Aantal honden
Nijverheid	5.652	9.333	602	920
w.o. voeding- en genotmiddelen	4.371	5.835	541	852
steenindustrie enz.	364	1.636	—	—
Handel	12.702	15.227	2.465	3.544
Verkeer	5.819	13.418	83	102
Totaal (incl. overige bedrijven)	24.205	38.048	3.161	4.580

Het behoeft wel geen betoog, dat de trekdieren in de nijverheidsbedrijven over het algemeen gebruikt werden voor den aan- en afvoer van grondstoffen en producten.

Thans nog iets over de nationaliteit der bedrijfshoofden.

Er werden 6.622 mannelijke en 1.066 vrouwelijke hoofden van ondernemingen en resp. 96 en 28 hoofden van filialen geteld, welke een vreemde nationaliteit bezaten. Onder deze 7.812 personen waren 4.290 Duitschers en 1.640 Belgen. Bovendien waren er 829 hoofden van ondernemingen en 9 hoofden van filialen zonder nationaliteit.

De gegevens in Deel II laten nog niet zien in hoeverre bedoelde bedrijfshoofden alléén, dan wel tezamen met anderen aan het hoofd der onderneming stonden, dus ook niet of eventueel de medebedrijfshoofden vreemdelingen dan wel Nederlanders waren.

Meer dan 100 vreemde bedrijfshoofden werden aangetroffen bij den bouw en het onderhoud van gebouwen, timmermans- en metselaarsbedrijven (129), in het vloerleggersbedrijf (130), het kleermakersbedrijf (275), naaistersateliers (234), kappersbedrijf (364), schoenmakerijen en -reparatie-inrichtingen (233), brood- en banketbakkerijen (115), manufacturenwinkels (187), kruidenierswinkels (310), sigarenwinkels (115), handel in machines enz. (266),

handel in manufacturen enz. (250), marktkooplieden en marskramers (280) en hotels, pensions en restaurants (1.089). In de Rijn- en binnenvaart werden 98 vreemde bedrijfshoofden geteld.

Evenals bij de Beroepstelling zijn ook bij de Bedrijfstelling een aantal gegevens berekend voor de 42 *economisch-geografische gebieden*, waarin het Rijk verdeeld is. Voor elk economisch-geografisch gebied heeft de bedrijfsstatistiek o.a. vermeld de z.g. verzorgingsbedrijven en de belangrijkste andere bedrijven, welke daarin worden uitgeoefend.

Vergelijkt men voor elk der verschillende gebieden het aantal personen in de verzorgingsbedrijven met het aantal personen in de bedrijfstelling opgenomen, dan komt men tot zeer afwijkende uitkomsten. Hooge percentages duiden op weinig geïndustrialiseerde gebieden of groote consumptiecentra. Voor 8 van de 42 gebieden vinden wij een percentage boven 70 (nl. N.-Groningen, Drentsche zandgronden, Friesland, Noordelijk Noord-Holland, Haarlemmermeer, 's-Gravenhage); voor 25 gebieden een percentage tusschen 50 en 70; voor 7 gebieden vnl. de Drentsche veenstreken, Twenthe en de Achterhoek, Zaanstreek, gebieden langs den Nieuwen Waterweg, Noord en Merwede, Tilburg en Langstraat een percentage tusschen 35 en 50 en voor 2 (Eindhoven, Helmond e.o. en de Mijnstreek) een percentage van omstreeks 30. Bij elk economisch-geografisch gebied is tevens aangegeven hoeveel personen er in werkzaam waren volgens de beroepstelling en hoeveel daarvan in den landbouw werkten. In 12 gebieden was het percentage dezer laatsten beneden 10, in 11 tusschen 10 en 30, in 17 tusschen 30 en 50 en in 2 gebieden tusschen 50 en 60.

Dat de plaats van vestiging van vele industriele bedrijven vaak nauw verband houdt met het min of meer agrarisch karakter van het gebied behoeft geen betoog. Wij gaan hierop thans niet verder in en verwijzen den lezer ook overigens naar de publicatie zelve. v. D. v. I.

ECHTE EN NOMINALE GOUDBLOKLANDEN.

De invoering van de deviezencontrole in Polen is beschreven als het verlies voor het goudblok van een zuiver nominaal lid, hetgeen hoogstens een moreel verlies beteekende. Men wilde daarmee uitdrukken, dat Polen, ondanks de belangrijke pogingen die het land gedaan heeft om de vrije werking van den gouden standaard te bewaren, niet volledig tot het goudblok gerekend werd.

Het loont wellicht de moeite om bij dit verschijnsel even stil te staan. Immers wanneer men het wegvallen van Polen hoogstens als een moreel verlies ziet, dan zit daarin de gedachte opgesloten, dat het handhaven van den vrij werkenden gouden standaard en het voeren van de daaraan verbonden deflatiepolitiek op zichzelf nog niet voldoende is om een land tot een lid van het goudblok te stempelen. Doch dan rijst de vraag, welke de voorwaarde is, die daartoe een vereischte is en die bij de nominale leden van het goudblok niet aanwezig is. Een korte beschouwing van den loop der gebeurtenissen in Polen kan eenig licht werpen op die voorwaarde, hetgeen wellicht bij een beoordeeling van de positie der echte goudbloklanden zijn nut kan hebben.

De meening, dat elk land vrij kan kiezen of het de aanpassing van zijn prijsniveau zal trachten te bereiken door deflatie of door muntcorrectie, is onjuist. Wanneer de bovenbedoelde voorwaarde niet aanwezig is, dan is die keuze slechts schijn en staat uiteindelijk alleen de weg der devaluatie — open of gecamoufleerd — open.

Het kardinale verschilpunt tusschen Polen en de „echte“ goudbloklanden ligt in hun verschil in rijkdom en vermogen. Handhaving van den gouden standaard in een omgeving van landen met gedeprecieerde

valuta impliceert het voeren van een deflatiepolitiek. De prijsdaling moet alle prijzen omvatten, maar moet tevens geleidelijk en evenwichtig zijn. In feite ziet men, dat de aan zichzelf overgelaten prijzen alle nuances tusschen prijsval en prijsstabiliteit vertoone. Doch het economisch bestel is niet bestand tegen heftige verstoringen in zijn coördinatiemiddel — het geheel der prijzen — en daarom is dus aan elke deflatiepolitiek een ondersteuning van vele conjunctuurgevoelige prijzen en een versterkte druk op de starre prijzen inhaerent. Principieel hebben de deflationisten derhalve gelijk wanneer zij beweren, dat prijsdaling en prijsondersteuning een logisch samenhangend geheel kunnen vormen.

Deflatie is dus noodzakelijk een *langzaam* proces van aanpassing, doordat het evenwichtig en geleidelijk voltrokken moet worden. Ziet men daarbij nog geheel af van de tendens om rijp en groen zonder onderscheid te ondersteunen en van de neiging om de status quo te handhaven, ook wanneer flexibiliteit gewenscht is en stapt men verder heen over al de kosten, die de administratie en de uitvoering der deflatiepolitiek met zich brengt, dan rest als groot euvel, dat gedurende het noodzakelijk vrij langdurige deflatieproces een voortschrijdende inenschrompeling van het bedrijfsleven plaatsvindt. Dit beteekent echter, dat steeds grootere deelen van het bedrijfsleven onrendabel worden en in levensgevaar komen. Dit gevaarlijke gevolg der deflatiepolitiek kan alleen tegengewerkt worden, doordat via interen van vermogen en reserves de koopkracht en daarmee de bedrijvigheid meer of minder op peil gehouden wordt, ook al is de productie verliesgevend.

Hieruit volgt direct de conclusie, dat alleen rijke crediteurlanden zich de langzame en tijdroovende aanpassing door deflatie kunnen veroorloven!

Deze conclusie wordt gesteund door den loop der gebeurtenissen in Polen in de laatste jaren. Polen werd hierboven een nominaal lid van het goudblok genoemd en wel omdat het als arm debiteurland de essentiële voorwaarde, noodig om een deflatiepolitiek te entameeren, mist. Het zou te ver voeren om hier met voldoende gegevens aan te toonen, dat een deflatiepolitiek in Polen daarom nooit een uiteindelijk succes *kan* bereiken, zoodat met enkele opmerkingen moet worden volstaan.

Sedert 1930 heeft Polen succesvolle pogingen gedaan, de handelsbalans te activeeren ten einde zoodoende de deviezenpositie en daarmee den gouden standaard te handhaven. Om dit te bereiken moest de dispariteit tusschen de binnenlandsche productiekosten en de buitenlandsche afzetprijzen overwonnen worden, hetgeen o.a. tot stand werd gebracht door subsidieering van den export, door verlaging van de spoorweg- en haventarieven, door Staatsexportgaranties en door ruime exportcredietfaciliteiten der Staatsbanken. De landbouwproducten werden geholpen door exportpremies, de industriele uitvoer doordat de Staat de producenten dwong tot een kartel toe te treden, zoodat de hogere prijzen op de binnenlandsche markt de verliezen op den export konden compenseeren (opgemerkt dient echter te worden, dat de Staat te ver schijnt te zijn gegaan met de kartelleeringspolitiek en nu een aantal der kartels weer ontbindt).

De middelen, noodig om deze activeering van de handelsbalans door te voeren, werden verkregen door belastingverzwaring en verhooging der binnenlandsche prijzen, waarmee echter van een algemeene deflatie geen sprake meer kon zijn. In feite heeft Polen dus door een systeem van meervoudige prijzen (hoog in het binnenland en verliesgevend voor den export) inplaats van door deflatie een soort van aanpassing trachten te bereiken — die wellicht het best te typeeren is als devaluatie zonder formeele muntcorrectie.

Bovendien is het niet gelukt de staatsbegroting

in evenwicht te brengen, terwijl het er niet naar uitziet, dat dit in de naaste toekomst wel zal gebeuren. De werkloozensteun en de werkverschaffing hebben tot dusverre niet zwaar op het budget gedrukt omdat de werklozen op het platteland, dank zij het vrij sterk hauswirtschaftliche karakter van den landbouw, door hun omgeving gesteund konden worden. Door de toenemende verarming der landbouwers komt hierin een kentering, zoodat ook van deze zijde het begrotingstekort dreigt toe te nemen, waarmee de moeilijkheden, waarop de deflatiepolitiek stuit, weer met een zijn vermeerderd.

Het groote verschil tusschen de economische positie van Polen en de andere goudbloklanden maakt het natuurlijk onmogelijk om uit Polen's lotgevallen tot een prognose voor de andere goudbloklanden te komen. Men kan hoogstens de meening uitspreken, dat bij vengende verarming een echt goudblokland gedwongen zou worden tot een dergelijk ingewikkeld en weinig bevredigend samenstel van maatregelen zijn toevlucht te nemen.

* * *

Alleen rijke crediteuren of arme debiteuren, welke een rijken crediteur achter zich hebben, kunnen de langzame en tijdroovende aanpassing door deflatie toepassen, alleen zij kunnen een tijd lang reserves interen zonder daardoor vast te loopen.

Dit impliceert echter, dat elke weloverwogen deflatiepolitiek zelfs in de rijkste landen onvermijdelijk een zeer speculatief element bevat. Zij kan, in het hier ter sprake gebrachte opzicht, namelijk alleen rusten op de subjectieve meening en verwachting, dat de noodzakelijke voorwaarde voor deflatie — de aanwezigheid van aanzienlijke reserves — niet zal wegvallen voordat de aanpassing voltrokken is. De verarming, die aan elk deflatieproces „inherent” is, kan zich bovendien in een rijk land voor langen tijd aan het oog onttrekken en maakt dus, dat de speculatieve zijde van de deflatie onvoldoende belicht wordt.

Bij het voeren van een deflatiepolitiek zal men dus steeds het verloop dezer verschijnselen moeten volgen om, wanneer de oorspronkelijke verwachtingen onjuist zouden blijken te zijn geweest, nog zoo tijdig mogelijk het roer om te gooien. Doet men dit echter niet, dan bestaat het gevaar, dat de verarming op den duur toch tot opgeven der deflatiepolitiek dwingt, hetgeen dan echter zou beteekenen, dat vele van de offers van de deflatie voor niets gebracht zouden zijn!

P. L. JUSTMAN JACOB.

PRIJZEN VAN VARKENSVLEESCH EN PRODUCTIEBEPERKING.¹⁾

Ondanks de Crisismaatregelen t.a.v. de varkenshouderij is men er nog niet in geslaagd de varkensprijzen te stabiliseeren. Dit houdt geen critiek in op de getroffen maatregelen; schrijver dezes is zich bewust van de moeilijkheden en de onverwachte omstandigheden, waarvoor men zich bij crisismaatregelen vaak geplaatst ziet. Men kan echter opmerken, dat de varkensprijzen nu eens vrij hoog zijn, dan weer te laag, zoodat de productiekosten niet of nauwelijks worden goedge maakt.

Oppervlakkig gesproken zou men dit niet verwachten; door teeltbeperking en beperking van het aantal te houden varkens boven 25 kg, heeft men toch de productie in de hand.

Een korte uiteenzetting der beperkingsmaatregelen laten wij even volgen:

Afgezien van de details kan men twee maatregelen onderscheiden: ten eerste de teeltbeperking, ten tweede de beperking van het aantal varkens boven 25 kg.

¹⁾ Bij dit artikel is gebruik gemaakt van de statistische gegevens van het weekblad „Economisch-Statistische Berichten”, de publicatie's van het Centraal Bureau voor de Statistiek en „De Landbouw-Crisismaatregelen, hunne werking en uitvoering”, uitgave van het Landbouw-Crisis-Bureau, Den Haag.

Aanvankelijk had men slechts de teeltbeperking. Deze maatregel houdt in, dat aan hen, die gewoon waren regelmatig biggen te fokken, wordt toegestaan een zeker vastgesteld aantal biggen te fokken. Zij ontvangen hiervoor periodiek (sedert 1934 jaarlijks) een z.g. toewijzing van biggenmerken.

Weliswaar bestaat de mogelijkheid om z.g. boven-tallige biggen te fokken, dus meer biggen te fokken dan de toewijzing bedraagt, doch de prijs van een boventallig merk is zoo hoog gesteld (f 10.—), dat practisch het boventallig aanhouden van biggen niet voorkomt en van geen invloed op de teeltbeperking is. Dit is trouwens ook de bedoeling.

Door deze beperking der fokkerij bepaalt men dus den totalen omvang der varkensstapel.

Dat deze beperking inderdaad invloed heeft uitgeoefend op den totalen varkensstapel, blijkt uit de periodieke tellingen:

	Totaal aantal varkens
April 1933	2.112.546
Mei 1934	2.069.801
Mei/Juni 1935	1.523.751

Nog beter komt de beperking tot uiting in het aantal bij de tellingen aanwezige dragende zeugen en zeugen bij de biggen (fokzeugen).

	Aantal fokzeugen	In pCt. van April 1933
April 1933	234.776	100 pCt.
Mei 1934	157.100	67 pCt.
Mei/Juni 1935 ..	151.998	65 pCt.

Immers, indien minder biggen mogen worden gefokt, worden minder fokzeugen aangehouden.

Bovendien heeft men nog een zeker verband gelegd tusschen het aantal toegewezen merken en het gelijktijdig door de fokkers aan te houden drachtige zeugen of zeugen bij de biggen. Bij de toewijzing biggenmerken wordt steeds dit aantal zeugen vermeld.

De periodieke toewijzing der merken bedroeg voor het geheele land:

Periode	Aantallen merken
1932/1933, 14 maanden	3.457.783
1934, 1 jaar	2.520.000
1935, 1 „	2.327.828
1936, 1 „	2.245.616

Wij zien, dat de toewijzing van merken steeds is verminderd. De invloed dezer voortschrijdende beperking is zoowel uit de hierboven vermelde tellingscijfers van het totaal aantal varkens, als uit het aantal fokzeugen, duidelijk merkbaar.

Naast de teeltbeperking heeft men als boven vermeld nog de z.g. toewijzing van varkens boven 25 kg. Dit is een aanvullende maatregel van de teeltbeperking. Indien men uitsluitend een teeltbeperking had, zou het niet denkbeeldig zijn, dat zij, die zoowel biggen fokken als varkens mesten, vooral bij goede varkensprijzen, minder geneigd zouden zijn hun biggen af te zetten. Dit zou tengevolge hebben, dat de biggenprijs te veel zou oploopen en degenen, die uitsluitend mesten, te veel voor de biggen zouden moeten betalen. Bij een regeling, waarbij men slechts een zeker aantal varkens boven 25 kg mag houden, is men wel gedwongen, steeds een zeker aantal biggen te verkoopen, wanneer deze het gewicht van 25 kg naderen en dit vooral, wanneer men op het moment geen afgemeste varkens kan ruimen.

Ook meende men, dat bij gunstige, vrij constante varkensprijzen, zich een mesterij op groote schaal bij sommige kapitaalkrachtigen zou ontwikkelen, met gevolg een te hoog oploopen der biggenprijzen. Hierdoor zouden dan de minder kapitaalkrachtige veehouders slechts tegen te hooge prijzen de biggen kunnen bekomen.

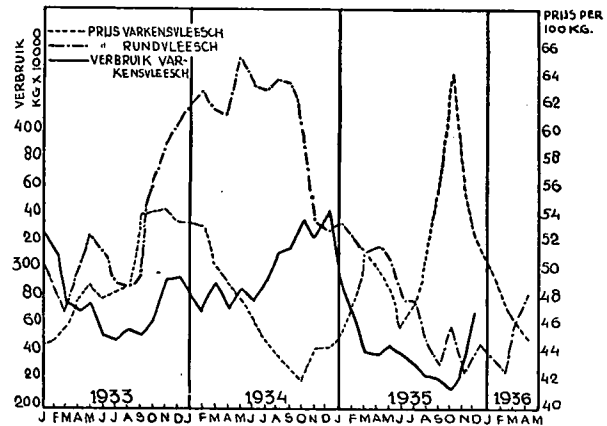
Keeren wij thans tot ons onderwerp terug. Hoewel uit het bovenstaande blijkt, dat de varkensstapel sedert het inwerkingtreden dezer maatregelen belangrijk is ingekrompen en de beperkingsschroef steeds verder is aangedraaid, zijn in dit voorjaar de varkensprijzen weer laag. Ja, zelfs lager dan in het voorjaar

1935 toen de toewijzingen ruimer waren. Er zullen dus bepaalde factoren zijn, die de werking der getroffen maatregelen beïnvloeden.

Alvorens hier nader op in te gaan nog het volgende:

De teeltbeperking (biggenmerktoewijzing) en eveneens het aantal aan te houden varkens loopen steeds over een zekeren termijn; jaarlijks wordt b.v. de toewijzing merken vastgesteld. In den loop van het jaar kunnen zich echter onvoorziene omstandigheden voordoen, waarmee men bij de vaststelling der aantallen geen rekening kon houden. Een algeheele stabiliteit der varkensprijzen is dus niet te verwachten. Bovendien heeft men ook nog de seizoensschommelingen, al zijn deze laatsten niet zeer geprononceerd in de prijzen van het varkensvleesch bemerkbaar¹⁾.

Algeheele stabiliteit wordt ook niet verlangd; wat men wenscht is een loonende varkensprijs, dus voorkomen van een daling beneden een zeker niveau waar de productiekosten niet of nauwelijks meer goed worden gemaakt.

In bovenstaande grafiek is het maandelijksch verloop der varkensvleeschprijzen per 100 kg over de laatste 3 jaren aangegeven. Met opzet zijn de varkensprijzen niet genomen, omdat de wekelijkse noteeringen der zware varkens slechts hoogste en laagste prijs aangeven en op de verschillende markten te veel uiteen loopen om een goed gemiddelde te vormen. Men mag echter wel aannemen, dat een parallel bestaat tussohen den loop der varkensprijzen en de groothandelsprijzen van varkensvleesch.

Uit de grafiek blijkt, dat de prijzen van het varkensvleesch in 1935 en in het bijzonder in de tweede helft van dat jaar, veel gunstiger waren dan in 1934. Een der oorzaken hiervan is, dat het aantal zware varkens in het najaar 1935 geringer was dan in 1934, hetgeen uit de Novembertellingen blijkt:

	boven 180 kg	150—180 kg	120—150 kg
November 1934	55.958	74.049	137.903
November 1935	13.667	44.641	110.400

In het najaar 1933 waren eveneens de prijzen veel gunstiger dan in het najaar 1934, ondanks het feit dat er in 1933 nog geen beperking op de varkenshouderij (wel op de fokkerij) bestond.

Toen echter nam de N.V.C. nog zware varkens af.

	boven 180 kg	150—180 kg	120—150 kg
November 1933	14.380	49.938	121.149
November 1934	55.958	74.049	137.903

Het aantal aanwezige zware varkens beïnvloedt dus uiteraard de prijzen van het varkensvleesch.

In de grafiek is tevens het verbruik van varkensvleesch opgenomen. Als verbruik is het geslacht gewicht genomen in 10.000 kg waarover aan de keuringsdiensten de heffingen zijn betaald.

De maandcijfers zijn weekgemiddelden. Hoewel men hiermede niet het geheele binnenlandsche verbruik verkrijgt (ten plattelande heeft men niet altijd keu-

¹⁾ Ir. Baars en Dr. Van der Valk, Seizoensbewegingen in het economisch leven van Nederland, Publicatie No. 10 van het Nederlandsch Economisch Instituut.

ringsdiensten en wordt de heffing door de N.V.C. geïnd; bovendien heeft men nog z.g. heffingsvrije huisslaughtingen), zoo heeft men toch op deze wijze het grootste gedeelte van het binnenlandsche verbruik.

Terstond blijkt, dat het verbruik in sterke mate afhankelijk is van den prijs. Toch was de consumptie van varkensvleesch in het voorjaar 1935 aanmerkelijk lager dan in het voorjaar 1934, ondanks het feit, dat gemiddeld de voorjaarsprijs 1935 iets lager was dan die van 1934.

De daling van de rundvleeschprijzen in 1935 (zie grafiek) doet het vermoeden wekken, dat een verschuiving van de consumptie van het varkensvleesch naar het rundvleesch heeft plaatsgevonden. Het rundvleesch was in 1935 en ook in begin 1936 aanmerkelijk lager in prijs dan in 1934.

Dat bij lagere prijzen het gebruik van rundvleesch grooter is, blijkt uit het gemiddeld verbruik per hoofd der bevolking. Dit cijfer is voor 1935 nog niet bekend. In 1933 echter, toen de rundvleeschprijzen op belangrijk lager niveau stonden dan in 1934, was het gemiddeld verbruik per hoofd der bevolking 19,6 kg tegen 16,7 kg in 1934.

De voorloopige cijfers van het aantal slachtingen van volwassen rundvee, graskalveren, vette kalveren en nuchtere kalveren zijn voor 1935 hooger dan in 1934.

	Aantal slachtingen × 1000			
	Volwassen runderen	Gras-kalveren	Vette kalveren	Nuchtere kalveren
1934	495	101	151	548
1935	506	117	172	607

Men mag hier wel uit afleiden, dat het aantal kg geslacht rundvleesch in 1935 hooger was dan in 1934.

In verband met de daling van de consumptie van varkensvleesch in 1935 ten opzichte van 1934 en in verband met de prijsdaling van het rundvleesch, wijst dit alles wel op een verschuiving van de consumptie van het varkensvleesch naar het rundvleesch.

Ondanks de lagere rundvleeschprijzen en de verminderde consumptie van varkensvleesch was de prijs van het varkensvleesch in de tweede helft van 1935 hoog te noemen, dank zij het betrekkelijk geringe aantal zware varkens. Wij zien echter in het voorjaar 1936 een belangrijke daling van den prijs van het varkensvleesch.

Hoe is deze te verklaren?

Uit de Novembertellingen van 1934 en 1935 blijkt, dat in 1935 het aantal varkens in de klassen 60—70 kg en 50—60 kg hooger was dan in 1934.

	60—70 kg	50—60 kg
November 1934	91.515	91.510
November 1935	100.240	120.188

Dit grooter aantal varkens in de lagere gewichtsklassen is m.i. naast de daling van de rundvleeschprijzen de oorzaak van de tegenwoordige daling der varkensprijzen. Weliswaar is een gedeelte dezer varkens als baconvarken (pl.m. 90 kg) geslacht, doch de hogere prijzen in 1935 zullen zeker aanleiding geweest zijn om zooveel mogelijk de varkens langer aan te houden en tot zwaar door te mesten.

In deze richting wijst ook wel het feit, dat het aanbod van baconvarkens aan de N.V.C. in de tweede helft van 1935 veel lager was dan in de overeenkomstige periode van 1934. Vooral in October 1935, toen het varkensvleesch op de binnenlandsche markt zeer prijzig was, was het aanbod zeer gering.

Ter levering aangeboden varkens aan de N.V.C. (weekgemiddelden).

	1934	1935
Juni	365.371	50.505
Juli	377.481	65.162
Augustus	401.645	50.772
September	383.109	33.783
October	351.838	8.052
November	294.611	14.239
December	260.559	38.626

Het is dan ook niet te verwachten, dat de varkens-

prijzen veel zullen stijgen, temeer, daar het aantal aanwezige varkens van 6 weken tot 50 kg blijkens de telling November 1935 aanmerkelijk hooger was dan in November 1934.

Varkens van 6 weken tot 50 kg.

November 1934	356.892
November 1935	453.742

Moet men nu de varkenshouderij nog méér beperken, m.a.w. de toewijzing van varkens boven 25 kg verlagen?

De biggenprijzen zijn goed, zelfs te hoog in verhouding tot de varkensprijzen; blijkbaar is er een voldoende vraag naar biggen. De fokkerij zal dus niet méér beperkt moeten worden.

De toewijzing van varkens boven 25 kg is dit jaar geringer dan in 1935, hoewel toch de prijzen in 1935 hooger waren. Dit pleit niet voor meer beperking in de varkenshouderij.

Een oplossing zou kunnen zijn het treffen van een regeling, waarbij men de gewichten, waarin de varkens worden afgemest, meer in de hand heeft. Dit zou dan neer komen op een regeling, waarbij men niet alleen een toewijzing van varkens boven 25 kg had, doch een onderverdeeling tot welk gewicht men een zeker aantal mag afmesten (b.v. afmesten van een zeker aantal tot bacon, tot middelzwaar en tot zwaar). Men zou natuurlijk een dergelijke regeling in details moeten uitwerken en bij de toewijzingen rekening moeten houden met bepaalde streekverschillen.

Bij een dergelijke regeling zou de kans veel geringer zijn, dat een te groot aantal varkens te zwaar wordt afgemest met gevolg het inzakken van de varkens- en vleeschprijzen. Immers hoe zwaarder het varken, hoe meer kg varkensvleesch op de markt komen.

Bij een onderverdeeling der varkens boven 25 kg heeft men veel meer dan thans het geval is de geproduceerde hoeveelheid varkensvleesch in de hand.

Een dergelijke regeling vergt echter meer controle op de bedrijven. Immers men zou steeds de toegewezen aantallen in de verschillende groepen naar het gewicht moeten controleren. Bovendien grijpt zij wel heel sterk in het bedrijfsleven in.

Indien de N.V.C. er toe over zou kunnen gaan af en toe zware varkens uit de markt te nemen, wanneer de prijs ondanks de beperkende maatregelen te veel zou dalen, zou dit een eenvoudiger oplossing zijn. Het is echter niet meer dan een lapmiddel en slechts te verantwoorden, wanneer ook eenigermate een bestemming voor de opgekochte varkens aanwezig is. Wij denken hier bijv. aan een bestemming als varkensgehakt in blik voor werklozen.

Ir. S. H. DE JONG.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET ECONOMISCH LEVEN IN FRANKRIJK NA DE STAKING.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

De stakingsbeweging kan ondanks eenige uitloopers hier en daar, wel als beëindigd worden beschouwd. Het sociale conflict, dat een oogenblik voor de Regeering en het land verontrustend dreigde te worden, is hiermede geregeld. Nu komen echter de economische kwesties naar voren. Hoe is de balans van deze syndicalistische massabeweging en wat zijn haar gevolgen, voor de arbeidersklasse zelf, voor het bedrijfsleven en tenslotte voor de Regeering?

Naar verhouding blijkt de sociale zijde van de balans het gunstigst te zijn, met onmiddellijke gevolgen van de staking voor de arbeiders. Zij zijn zoowel van moreelen als van materielen aard.

In moreel opzicht hebben de Fransche arbeiders thans het hun zoo lang onthouden statuut van een sociaal arbeidsrecht afgedwongen. Het bestaat uit de wettelijke invoering van collectieve contracten, het toestaan van vacantie met behoud van loon, de praktische erkenning van het coalitierecht en van de vakverenigingen als de wettelijke vertegenwoordiging

(Vervolg op blz. 456.)

**STATISTIEK BETREFFENDE DE WERELDPRODUCTIE,
HET WERELDVERBRUIK EN DEN WERELDIN- EN
-UITVOER VAN SUIKER.**

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaande statistieken:

WERELDSUIKERPRODUCTIE.

	1913/ '14	1933/ '34	1934/ '35	1935/'36 Raming
in 1.000 metrieke tons ruwsuikerwaarde.				
<i>Bietsuiker :</i>				
Europa:				
Duitschland	2.716	1.428	1.673	1.670
Tsjecho-Slowakije		517	638	572
Oostenrijk	1.680	170	223	206
Hongarije		136	120	117
Frankrijk	797	946	1.223	930
België	230	247	270	241
Nederland	231	290	243	236
Groot-Brittannië	4	523	694	550
Polen	—	342	447	444
Sovjet-Rusland d)	1.740	1.204	1.460	2.500
Denemarken	144	254	90	245
Zweden	137	305	272	295
Italië	330	300	345	311
Spanje	188	242	349	200
Joego-Slavië	6	74	63	90
Roemenië	37	145	107	134
Overig Europa d)	17	245	279	261
Totaal Europa	8.257	7.368	8.496	9.002
Amerika:				
Ver. Staten, Canada, Argentinië en Uruguay ..	753	1.719	1.240	1.256
Australië:				
Victoria	1	6	6	5
Azië:				
Japan, (Hokkaido), Korea, Manchoerije en Iran ...	3	31	52	59
Totaal bietsuikerproductie	9.014	9.124	9.794	10.322
<i>Rietsuiker :</i>				
Europa:				
Spanje	8	15	18	19
Amerika:				
Louisiana, Texas en Florida	283	232	250	335
Portorico en Maagden-eilanden	336	1.015	710	855
Hawai	560	866	895	900
Cuba	2.672	2.340	2.611	2.588
Britsch West-Indië en Britsch Guyana	251	466	433	559
Fransch West-Indië	81	79	90	90
Dom. Rep. en Haiti a) ..	107	414	467	479
Mexico	161	209	296	300
Midden-Amerika	42	41	42	43
Peru b)	179	420	383	400
Argentinië b)	278	316	342	386
Brazilië	203	969	975	1.000
Overig Zuid-Amerika a) ..	42	106	94	93
Totaal Amerika	5.195	7.473	7.588	8.028
Azië:				
Britsch-Indië c)	1.713	3.106	3.120	3.550
Java a)	1.528	1.504	703	(* 562)
Japan	254	802	1.155	1.123
Philippijnen a)	233	1.434	630	950
Overig Azië	323	264	275	295
Totaal Azië	4.051	7.110	5.883	6.480
Afrika:				
Egypte	69	154	137	125
Mauritius	272	265	183	285
Unie van Zuid-Afrika ..	84	355	325	379
Overig Afrika	81	222	234	258
Totaal Afrika	506	996	879	1.047
Australië:				
Queensland en Nieuw Zuid-Wales	270	677	653	645
Fidji	94	118	115	134
Totaal Australië	364	795	768	779
Totaal rietsuikerproductie ..	10.124	16.389	15.136	16.353
Wereldsuikerproductie ..	19.138	25.513	24.930	26.675

*) De productie 1936 zal wellicht 600.000 ton tel quel bedragen. a) Excl. de in huisindustrie of in kleine molens geproduceerde suiker. b) Suiker tel quel. c) Voor zoover de Indische statistiek cijfers voor gur bevat, werden deze op basis 100 : 60 tot ruwe suiker omgerekend. d) Incl. het Aziatisch gebied van Sovjet-Rusland en Turkije.

WERELDVERBRUIK VAN SUIKER. *)

	1934/'35 Verbr. in 1000 metr. t.	1933/'34 Verbr. in p. hoofd der volking in kg	1934/'35 Verbr. in 1000 metr. t.	1933/'34 Verbr. in p. hoofd der volking in kg
ruwsuikerwaarde				
Europa:				
Duitschland	1.576	23.7	1.530	23.1
Tsjecho-Slowakije	409	26.9	401	26.6
Oostenrijk	169	24.9	175	25.9
Hongarije	96	10.7	93	10.5
Zwitserland	180	43.9	195	47.3
Frankrijk	1.081	25.7	1.045	24.9
België	235	28.4	229	27.8
Nederland	303	36.2	305	36.9
Groot-Brittannië	2.283	48.6	2.244	48.0
Polen	335	10.0	324	9.8
Sovjet-Rusland c)	1.380 a)	8.0	1.160 a)	6.9
Denemarken	196	53.4	204	56.0
Zweden	282	44.8	282	45.0
Italië	328	7.7	325	7.7
Spanje	300	12.3	302	12.5
Overig Europa c)	815	9.4	844	9.9
Totaal Europa	9.968	17.3	9.658	17.0
Azië:				
China en Hongkong b) ..	580 a)	1.3	595	1.3
Britsch-Indië d)	3.350 a)	9.1	3.372	9.2
Japan b)	1.088	11.2	975	10.1
Java	334	7.5 e)	353	8.1 e)
Overig Azië b)	651 a)	6.0	582	5.4
Totaal Azië	6.003	5.6	5.877	5.5
Afrika:				
Egypte	134	8.6	127	8.3
Unie van Zuid-Afrika ..	200	23.3	181	21.4
Mauritius	11 a)	26.6	11	26.8
Overig Afrika b)	410 a)	3.1	391	3.0
Totaal Afrika	755	4.8	710	4.6
Amerika:				
Vereenigde Staten	5.870	46.1	5.699	45.1
Hawai	22	56.4	22	57.9
Portorico en Maagden-eilanden	60	35.5	60	36.1
Cuba b)	158	37.9	150	36.6
Canada b)	479	43.9	451	42.0
New-Foundland b)	10 a)	35.2	10	35.7
Britsch West-Indië en Britsch Guyana b)	47	19.8	48	20.4
Fransch West-Indië b) ..	5	9.8	5	9.8
Dominikaansche Republiek en Haiti b)	33	7.9	34	8.4
Mexico	267	15.1	240	13.8
Midden-Amerika b)	51	7.5	47	7.1
Argentinië f)	370	30.0	346	28.6
Brazilië a)	935	20.1	935	20.6
Peru f)	72	11.3	66	10.4
Overig Zuid-Amerika b) ..	239 a)	9.0	246	9.5
Totaal Amerika	8.618	32.2	8.359	31.6
Australië:				
Vasteland	357	53.3	343	51.4
Eilanden b)	87 a)	23.6	78	21.8
Totaal Australië	444	42.8	421	41.1
Wereld	25.788	12.4	25.025	12.1

(Vervolg op blz. 458.)

*) Excl. de donkere suiker uit de primitieve molens in Azië en Amerika. a) Geraamd. b) Kalenderjaren 1935, 1934. c) Incl. het Aziatisch gebied van Sovjet-Rusland en Turkije. d) Voor zoover de Indische statistiek cijfers voor gur bevat, werden deze op basis 100 : 60 tot ruwe suiker omgerekend. e) Het werkelijk verbruik per hoofd der bevolking op Java is geringer, omdat in het bovenvermelde verbruik ook de hoeveelheid suiker is begrepen, welke in Ned. Oost-Indië op andere eilanden wordt verbruikt. f) Tel quel; kalenderjaren 1934, 1933.

(Vervolg van blz. 454.)

van de arbeidersklasse. Van Fransch standpunt gezien schijnt dit ongetwijfeld revolutionnair, voor den buitenlandschen beschouwer daarentegen is eigenlijk slechts een toestand geschapen, die in de op sociaal gebied vooruitzijnde landen reeds lang bestond. In zoverre werd het Fransche bedrijfsleven door het resultaat van de staking slechts van een sociale hypotheek bevrijd, waarvan de aflossing toch vroeg of laat had moeten geschieden.

De materiele resultaten van de staking voor de arbeiders bestaan vooral uit de toegestane loonsverhogingen. De directe loonsverhogingen bedragen ongeveer maximaal 12 pCt. Het lijkt geen twijfel, dat deze loonsverhogingen overeenkwamen met een dringende levensbehoefte van de arbeidersklasse. Volgens het laatste bulletin van de „Statistique générale de la France” is de vermindering van de sedert 1930 betaalde loonen groter dan de daling van de kosten van levensonderhoud in hetzelfde tijdvak. De kosten van levensonderhoud zijn van 100 in 1930 tot 77.9 in November 1935 gedaald. Wel beweegt de loonsvermindering zich daarentegen in de zwaarst getroffen industrie nominaal slechts tusschen 10 en 17 pCt., doch dit cijfer weerspiegelt niet de juiste korting van de inkomens, omdat het geen rekening houdt met den sterk verkorten arbeidstijd. Men moet voor de daling van de geheele loonsom een percentage van 40 aannemen, tegenover de daling van de kosten van levensonderhoud met slechts 22.1 pCt. In dezen zin betekenen dus de onmiddellijke loonsverhogingen niet meer dan een gelijkmaking van de beide factoren.

Een geheel ander aspect krijgt de stand van zaken natuurlijk t.a.v. andere economische factoren. Hier veroorzaken de gevolgen van de staking talrijke problemen, waarvan de oplossing nog niet te voorzien is.

De loonsverhoging bedraagt voor de onderneming niet 12 pCt., doch vermeerderd feitelijk tengevolge van de invoering van de 40-urige werkweek en van de doorbetaalde vacantie met 35 pCt. De eischen, welke daardoor aan de ondernemingen worden gesteld, zijn ongetwijfeld zeer groot. Zij zijn natuurlijk groter,

naarmate het loon een grooter deel van den kostprijs uitmaakt. De gevolgen zullen bovendien verschillen naar gelang van de grootte der ondernemingen. Doch ook zeer veel bedrijven werken reeds met een verkorten arbeidstijd, zoodat de uit de verkorting van den werktijd resulterende loonsverhoging hen niet treft.

De Regeering zelf rekent tenslotte op den gunstigen conjunctuurpolitieken invloed, welken de meerdere werkgelegenheid, dank zij den verkorten arbeidstijd en de verhoging van de koopkracht der massa moeten uitoefenen. Of deze hoop gerechtvaardigd is, hangt van een anderen factor af, die mede door de stakingen wordt beïnvloed, namelijk van het toekomstige prijsverloop.

Dit zal zich hoogstwaarschijnlijk ongunstig ontwikkelen. De ondernemingen zullen hetzij gedwongen worden, de onkosten op den verbruiker af te wentelen, voor zoover zij niet hun overige kosten kunnen verlagen, of zullen trachten te rationaliseeren, hetgeen tenslotte weder een ongunstigen invloed moet uitoefenen op het aantal tewerkgestelden. Zoo ontstaat dus het gevaar van een nadeelige beïnvloeding van het prijsniveau en een terugslag op de werkgelegenheid. Nu heeft de Regeering stellig ook hier middelen om deze gevolgen tegen te gaan. Door verzachting van de tolrechten zou zij op organische wijze zekere prijsreguleeringen tot stand kunnen brengen, zooals deze in België met succes werden toegepast. In de eerste plaats denkt zij echter door belastingverlaging het gevaar van de prijsverhoging, zoolvel voor de binnenlandsche als voor de buitenland-sche markt, te verminderen. Een noodlottige aaneenschakeling van oorzaak en gevolg doet nu door een politiek van fiscale deflatie juist weder dat probleem verscherpen, dat het ernstigste voor de Regeering is, namelijk dat van de financiën en de valuta.

Het regeeringsprogramma heeft door de staking plotseling zijn oorspronkelijk uitgangspunt verloren. Reeds vóór de staking was het niet duidelijk, hoe de Regeering haar programma van economische opleving door werkverschaffing op groote schaal met den

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN								TUINBOUWARTIKELEN				VLEESCH							
	TARWE		ROGGE		MAIS		GERST		LIJNZAAD		BLOEM-KOOL		KASKOM-KOMMERS		SALADE		RUND-VLEESCH		VARKENS-VLEESCH	
	80 kg La Plata loco Rotterdam/Amsterdam per 100 kg. 1)	%	74 kg Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 kg. 2)	%	La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.	%	64/65 kg La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 kg. 4)	%	La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.	%	1e soort p. 100 st. 5)	%	1e soort p. 100 st. 5)	%	1e soort 5) p. 100 Krop	%	(versch) per 100 kg Rotterdam	%	(versch) per 100 kg Rotterdam	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁶	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	26,47 ⁶	100,0	23,08 ⁶	100,0	5,83 ⁶	100,0	93,— ⁶	100,—	77,50 ⁶	100,—
Jan. 1936	5,45	31,7	3,52 ⁵	27,0	56,00	24,2	63,50	27,0	153,50	33,1	—	—	—	—	—	—	44,—	47,3	50,87 ⁵	65,6
Febr. "	5,22 ⁵	30,4	3,40	26,0	55,25	23,9	64,50	27,3	152,50	33,0	—	—	—	—	—	—	43,77 ⁵	47,1	48,25	62,3
Maart "	5,22 ⁵	30,4	3,50	26,8	59,50	25,7	69,75	29,6	150,00	32,4	—	—	—	—	—	—	45,75	49,2	46,57 ⁵	60,1
April "	5,17 ⁵	30,1	3,45	26,4	64,00	27,6	70,00	29,7	147,25	31,8	11,56	43,7	10,65	46,1	3,09	53,0	48,50	52,1	45,37 ⁵	58,6
Mei "	5,12 ⁵	29,8	3,7 ⁵	26,6	63,75	27,5	72,25	30,6	147,75	31,9	9,10	34,4	6,66	28,9	1,56	26,8	51,60	55,5	44,30	57,2
2 Juni "	4,90	28,5	3,45	26,4	64,50	27,9	71,50	30,3	151,00	32,6	9,81	37,1	2,24	9,7	0,80	13,7	56,— ⁷	60,2	44,50 ⁷	57,4
8 " "	4,95	28,8	3,45	26,4	67,00	28,9	74,00	31,4	152,50	33,0	—	—	—	—	—	—	54,30 ⁸	58,4	45,75 ⁸	59,0
15 " "	4,95	28,8	3,45	26,4	68,50	29,6	73,00	30,9	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2, van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 kg Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 4) Tot Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. Van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata. Van 7 Oct. '35—18 Mei '36 62/63 kg Z.-Russische. 5) De jaargemiddelden zijn

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN		PETROLEUM		BENZINE		KATOEN			WOL		WOL		KOE-HUIDEN		KALK-SALPETER				
	Westfaalsche/Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.	%	Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.9 ⁰ Bé s. g. per barrel	%	Gulf exp. 64/66 ⁰ \$cts. per U.S. gallon	%	Middling locoprijzen New-York per lb.	F. G. F. Sakellarides Liverpool	G. F. No. 1 Oomra Liverpool	WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.	%	WOL gekamde Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.	%	KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.	%	KALK-SALPETER Gld. per 100 kg netto	%			
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	pence 29,27	100,—	pence 9,35	100,—	pence 55,00	100,0	pence 29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
Jan. 1936	6,15	56,9	0,61 ¹	36,6	3,39	22,8	7,05	30,3	5,82	19,9	2,91	31,1	19,25	35,0	9,00	30,5	15,—	43,2	5,80	48,3
Febr. "	6,15	56,9	0,61	36,3	3,45	23,2	6,80	29,2	5,49	18,8	2,74	29,3	19,25	35,0	9,25	31,4	15,—	43,2	5,85	48,8
Maart "	6,15	56,9	0,61 ⁵	36,6	3,47	23,4	6,75	29,0	5,57	19,0	2,79	29,8	19,75	35,9	9,50	32,2	14,25	41,1	5,90	49,2
April "	6,20	57,4	0,61 ⁵	36,6	3,43	23,1	6,90	29,7	5,47	18,7	2,73	29,2	19,75	35,9	9,50	32,2	14,—	40,3	5,95	49,6
Mei "	6,25	57,9	0,61 ⁵	36,6	3,43	23,1	6,90	29,7	5,42	18,5	2,67	28,6	20,00	36,4	9,50	32,2	13,75	39,6	6,—	50,0
2 Juni "	6,30	58,3	0,62 ^{5 2)}	37,2	3,39 ³⁾	22,8	7,05 ²⁾	30,3	5,34 ⁵⁾	18,2	3,26 ⁵⁾	34,9	19,50 ⁷⁾	35,5	9,50 ⁷⁾	32,2	—	—	6,—	50,0
8 " "	6,30	58,3	0,61 ⁵	36,6	3,39 ⁴⁾	22,8	6,95	29,9	5,36 ⁶⁾	18,3	3,26 ⁶⁾	34,9	19,25 ⁸⁾	35,0	9,25 ⁸⁾	31,4	—	—	6,—	50,0
15 " "	6,30	58,3	0,61 ⁵	36,6	—	—	6,95	29,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,—	50,0

1) Jaar- en maandgem. afger. op 1/8 pence. 2) 1 Juni. 3) 6 Juni. 4) 13 Juni. 5) 3 Juni. 6) 10 Juni. 7) 4 Juni. 8) 11 Juni. 9) 9 Juni.

financieelen toestand van den Staat en het principe van handhaving van de valuta wilde rijmen. Wij zullen hier niet alle argumenten herhalen, welke tegen de uitvoerbaarheid van dit programma en inzonderheid tegen de mogelijkheid of doelmatigheid van een ongewijzigde pariteit van den Franc naar voren zijn gebracht. Zij belichamen zich in hoofdzaak in de spanning van de reeds nu slechts door inflatorische methoden te handhaven positie van de schatkist en het gevaar voor een toenemende dispariteit van de prijzen. Na de staking zijn deze gevaren in ieder geval grooter geworden.

Door de loonsverhoogen wordt niet alleen het particuliere bedrijfsleven, doch ook de staatskas getroffen. De niet onder ambtenarenverband staande arbeiders en employé's van den Staat vallen eveneens onder de tot stand gekomen sociale wetten en participeren dus ten laste van de staatskas in de loonsverhoogen. Hetzelfde geldt voor het personeel van de staatsbedrijven, waaronder in de eerste plaats de staatsspoorwegen vermeld moeten worden. Hierbij komen tenslotte de nieuwe lasten, welke voor de staatskas uit de afgekondigde verordeningen moeten ontstaan, welke de bezuinigingsdecreten ongedaan zullen maken. Men zal er niet ver af zijn als men deze meerdere lasten op milliarden raamt. Verdere lasten kunnen vervolgens nog worden verwacht door de door de Regeering geprojecteerde verhooging van het belastingvrije bedrag van de salarissen.

Ten aanzien van het *prijsvraagstuk* heeft de algemeene loonsverhoging het „reflatieproces”, hetwelk zich eerst langzaam in aansluiting op en als gevolg van de op opleving gerichte politiek zou voltrekken, plotseling gerealiseerd. Reeds thans zijn drukkende prijsstijgingen, ook voor de noodzakelijke levensbehoeften, merkbaar.

Op deze wijze komt meer dan ooit de vraag naar voren, wat de Regeering feitelijk wil doen, om de met de financieele en prijsproblemen dreigende gevaren tegen te gaan. Helaas kan deze vraag ook na de tot dusver reeds veelvuldig gehoorde regeeringsverklaringen niet duidelijk of niet zonder

een nieuw vraagteeken achter de aangekondigde maatregelen worden beantwoord. De vermindering van de staatsinkomsten of de vermeerdering van de staatsuitgaven is de Minister van Financiën volgens eenige aanduidingen van plan door meerdere inkomsten te dekken, waartoe naar zijn meening de algemeene verhooging van den levensstandaard de gelegenheid moet geven. De maatregelen tot werkverschaffing moeten volgens de verklaringen van den Minister-President, Léon Blum, door gewone credieten worden gefinancierd.

Het eene is al even problematisch als het andere. De meerdere belastinginkomsten zullen, indien zij er inderdaad zijn, eerst na vrij langen tijd binnenkomen en ten minste als overgang zal een voortgezet beroep op de Bank van Frankrijk noodzakelijk zijn. Het opnemen van credieten door een beroep op den spaarder biedt reeds bij de huidige situatie op de kapitaalmarkt weinig kans van slagen, omdat voorloopig het vereischte vertrouwen in het geld ontbreekt, en de gevolgen van de staking er nu juist niet toe medewerken dit te herstellen. Mag men aannemen, dat dit vertrouwen, hetwelk aan de deflatieregeeringen ontzegd bleef, zal worden gegeven aan de reflatieregeering, welke methoden de valutazorgen slechts zullen moeten vergrooten?

De toekomst van het Fransche bedrijfsleven en den Franc hangen tenslotte samen af van de vraag, of de Regeering met haar actieve economische politiek alleen aan de opleving van de binnenlandsche markt denkt of ook herstelde aanpassing aan de wereldmarkt beoogt. Indien de aanpassing aan de wereldmarkt hersteld wordt, dan is de handhaving van de huidige valutapariteit als gelijktijdig de inflatorische financieele politiek wordt voortgezet, niet waarschijnlijk. Indien de Regeering daarentegen van plan is het zwaartepunt op de stimuleering van de binnenlandsche markt te leggen, dan is weliswaar een nominale handhaving van de muntpariteit denkbaar, doch slechts onder bescherming van dwang- en controlemaatregelen, welke een loslaten van de principes van den gouden standaard tengevolge hebben.

WAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾ (De volledige statistiek werd het laatst opgenomen in E.-S. B. van 3 Juni j.l.)

	ZUIVEL EN EIEREN								METALEN															
	BOTER per kg Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p. kg Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 kg.		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	Sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2,31	100,0	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62.1/6	100,0	36.8/6	100,0	261.17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,-	36.3/6	100,-	85/6	100,-	32 ¹ / ₈	100,0	
Jan.'36	0,57	24,7	0,95	16,80	30,0	4,04	44,0	20.16/6	33,5	9.6/-	25,5	125.6/6	48,0	41/-	56,2	33/6	50,0	8.15/6	24,3	140/11	164,8	12	37,4	
Feb. "	0,61	26,4	0,92 ⁵	17,37 ⁵	31,0	3,37 ⁵	36,8	21.3/6	34,1	9.13/-	26,5	123.8/6	47,1	41/-	56,2	33/6	50,0	9.3/6	25,4	140/10	164,7	11 ¹³ / ₁₆	36,8	
Mrt. "	0,46	19,9	1,04	17,70	31,6	2,69	29,3	21.12/6	34,8	9.19/6	27,3	127.12/6	48,7	41/-	56,2	33/6	50,0	9.13/-	26,7	141/-	164,9	11 ¹³ / ₁₆	36,8	
Apr. "	0,44	19,0	1,02 ⁵	16,82 ⁵	30,0	2,49	27,1	22.5/6	35,9	9.14/-	26,6	125.17/-	48,1	41/-	56,2	33/6	50,0	9.31/-	25,3	140/9 ¹ / ₂	164,7	12 ¹ / ₈	37,7	
Mei "	0,47	20,3	0,99	18,75	33,5	2,52	27,5	22.6/6	36,0	9.9/6	26,0	123.12/-	47,2	41/6	56,8	33/6	50,0	8.18/6	24,7	140/11 ¹ / ₂	163,9	12 ³ / ₈	38,5	
2 Juni "	0,56 ⁹⁾	24,2	0,95	20,25 ¹¹⁾	36,2	2,75	30,0	22.5/6	35,9	9.8/6	25,9	117.2/6	44,7	41/6	56,8	33/6	50,0	8.15/-	24,2	139/2	162,8	12 ¹ / ₈	37,7	
8 " "	0,61 ¹⁰⁾	26,4	0,90	20,50 ⁸⁾	36,6	2,65	28,9	22.2/6	35,6	9.7/6	25,7	114.10/6	43,7	41/6	56,8	33/6	50,0	8.15/-	24,2	139/4	163,0	12 ¹ / ₄	38,1	
15 " "	"	"	0,85	"	"	2,60	28,3	22.1/6	35,6	8.9/6	23,3	110.8/-	42,2	41/6	56,8	33/6	50,0	9.4/-	25,4	138/9	162,3	12 ¹ / ₈	37,7	

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2²⁾ Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 berekend uit de gemiddelde prijzen van April, Mei en Juni van het betreffende jaar. 6) 1928. 7) 6 Juni. 8) 12 Juni. 9) 4 Juni. 10) 11 Juni. 11) 5 Juni.

WAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
	VURENHOUT basis 7 ¹ / ₂ f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 kg.		RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 kg.		THEE Aff. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 kg.		INDEXCIJFER	
	f	%	f	%	f	%	sh.	%	f	%	cts.	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	Grondstoffen	Koloniale producten
1925	159,75	100,-	15,50	100,-	19,—	100,-	42/6	100,-	35,87 ⁵	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
Jan.'36	63,00	39,4	8,25	53,2	10,—	52,6	14/-	32,9	11,12 ⁵	31,0	13	21,2	-4,125	11,6	4,32 ⁵	23,1	39,50	46,7	35,5	30,9
Feb. "	63,00	39,4	8,—	51,6	9,50	50,0	14/3	33,5	10,62 ⁵	29,6	13	21,2	-4,375	12,3	4,12 ⁵	21,3	38,50	45,5	35,6	30,6
Mrt. "	64,25	40,2	8,—	51,6	10,25	54,0	14 -	32,9	9,77 ⁵	27,2	13	21,2	-4,5	12,6	3,92 ⁵	20,9	37,25	44,1	35,8	29,9
Apr. "	65,00	40,7	8,—	51,6	10,25	54,0	14/4	33,7	9,72 ⁵	27,1	13	21,2	-4,5	12,6	3,97 ⁵	21,2	36,50	43,2	35,6	29,8
Mei "	65,00	40,7	8,—	51,6	10,25	54,0	15/3	35,9	9,52 ⁵	26,6	13	21,2	-4,5	12,6	3,65	19,5	37	43,8	35,2	29,9
2 Juni "	67,50	42,3	"	"	"	"	16/6 ⁹⁾	38,8	9,75	27,2	13	21,2	-4,4375	12,5	3,87 ⁵	20,7	36,75 ⁷⁾	43,5	35,5	30,6
8 " "	67,50	42,3	"	"	"	"	"	"	9,75	27,2	13	21,2	-4,4375	12,5	4,—	21,3	"	"	35,3	30,7
15 " "	67,50	42,3	"	"	"	"	"	"	9,875 ⁵⁾	27,5	13	21,2	-4,5	12,6	3,87 ⁵	20,7	"	"	35,1	31,1

N.B. Alle Pondennoteeringen vanaf 21 Sept. '31 zijn op goudbasis omgerekend; de Dollarnoteeringen vanaf 20 April '33 zijn in verhouding van de depreciatie van den Dollar t.o.v. den Gulden verlaagd.

(Vervolg van blz. 455.)

WERELDIN- EN -UITVOER VAN SUIKER.

	Invoer		Uitvoer	
	1934/ '35	1933/ '34	1934/ '35	1933/ '34
Europa:	in 1.000 metrieke tons ruwzuikerwaarde			
Duitschland	21	17	2	5
Tsjecho-Slowakije	—	—	222	166
Oostenrijk	7	4	—	—
Hongarije	—	—	25	53
Zwitserland	172	188	1	2
Frankrijk	403	426	325	298
België	94	114	108	132
Nederland	131	96	64	77
Groot-Brittannië	1.993	2.136	335	406
Polen	—	—	111	93
Sovjet-Rusland ^{c)}	—	13	81	49
Denemarken	66	1	1	16
Zweden	5	11	—	—
Italië	8	6	9	8
Overig Europa ^{c)}	396 ^{b)}	464 ^{b)}	16	25
Totaal Europa	3.296	3.476	1.300	1.330
Azië:				
China en Hongkong	350 ^{a)} ^{b)}	375 ^{b)}	—	—
Britsch-Indië ^{d)}	280	325	48 ^{a)}	55
Japan ^{b)}	159	117	275	167
Java	—	—	1.254	1.170
Philippijnen	—	—	474	1.369
Overig Azië ^{b)}	577 ^{a)}	480	48 ^{a)}	17
Totaal Azië	1.366	1.297	2.099	2.778
Australië:				
Vasteland ^{b)}	—	—	300 ^{a)}	339
Eilanden ^{b)}	83 ^{a)}	74	132 ^{a)}	113
Totaal Australië	83	74	432	452

Afrika:

Egypte	1	1	73	59
Unie van Zuid-Afrika	1	1	110	173
Mauritius	—	—	170 ^{a)}	254
Overig Afrika ^{b)}	382 ^{a)}	364	220	177
Totaal Afrika	384	366	573	663

Amerika:

Vereenigde Staten, Hawai, Portorico en Maagden- eilanden	2.778	2.508	153	64
Cuba	— ^{b)}	—	2.560 ^{b)}	2.529 ^{b)}
Canada en New Found- land ^{b)}	419	401	2	5
Britsch West-Indië en Britsch Guyana ^{b)}	3	3	400	424
Fransch West-Indië ^{b)}	—	—	83	74
Dominikaansche Repu- bliek en Haïti ^{b)}	—	—	423 ^{a)}	356
Mexico	—	13	—	—
Midden-Amerika ^{b)}	4 ^{a)}	2	4 ^{a)}	2
Argentinië ^{e)}	1	—	2	3
Brazilië ^{b)}	—	—	85	24
Peru ^{e)}	—	—	317	367
Overig Zuid-Amerika ^{b)}	170	171	21 ^{a)}	27
Totaal Amerika	3.375	3.098	4.050	3.875
Wereld	8.504	8.311	8.454	9.098

a) Geraamd. b) Kalenderjaren 1935, 1934. c) Incl. het Aziatisch gebied van Sovjet-Rusland en Turkije. d) Voor zoover de Indische statistiek cijfers voor gur bevat, werden deze op basis 100 : 60 tot ruwe suiker omgerekend. e) Tel quel; kalenderjaren 1934, 1933.

AANTEKENINGEN.

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal fabrieken in bedrijf		Aantal antwoorden	Bebouwde oppervlakte in ha		(±) in procenten ten opzichte van het vorig jaar
	1936/37	1935/36		1936/37	1935/36	
Duitschland	211	212	212	380.834	359.932	+ 5.81
Tsjecho-Slowakije	114	114	114	149.213	146.348	+ 1.96
Oostenrijk	7	7	7	37.197	43.495	— 14.48
Hongarije	12	12	12	38.850	37.000	+ 5.00
Joego-Slavië	8	8	8	25.002	27.514	— 9.13
Roemenië	13	13	12	27.300	36.400	— 25.00
Iersche Vrijstaat	4	4	4	23.836	21.923	+ 8.73
België	35	35	35	47.953	45.782	+ 4.74
Italië	51	50	51	105.000	84.100	+ 24.85
Polen	60	61	60	120.000	118.726	+ 1.07
Denemarken	9	9	9	39.100	43.500	— 10.11
Zweden	19	19	19	50.800	50.582	+ 0.04
Finland	1	1	1	3.000	3.000	—
Turkije (Europ. en Aziat.)	3	3	3	25.000	20.600	+ 21.36
Totaal	547	548	547	1.072.885	1.038.902	+ 3.27

AANVOER VAN GRANEN.

(In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7/13 Juni 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	7/13 Juni 1936	Sedert 1 Jan. 1936	Overeenk. tijdvak 1935	1936	1935
Tarwe	23.548	476.363	440.156	—	6.461	7.837	482.824	447.993
Rogge	1.833	120.037	114.481	—	1.700	281	121.737	114.762
Boekweit	1.077	11.938	10.228	—	100	—	12.038	10.228
Maïs	11.909	334.148	357.851	3.551	73.467	62.288	407.615	420.139
Gerst	5.047	121.556	147.690	1.925	11.157	18.154	132.713	165.844
Haver	1.285	32.060	59.914	460	580	1.460	32.640	61.374
Lijnzaad	8.784	83.699	69.831	845	109.881	218.445	193.580	288.276
Lijnkoek	1.392	28.342	16.625	—	175	—	28.517	16.625
Tarwemeel	590	16.633	8.432	282	4.462	2.953	21.095	11.385
Andere meelsoorten	532	16.089	13.426	—	753	1.339	16.842	14.765

STATISTIEKEN.

BANK DISCONTOS.

Table with columns for location (e.g., Ned., Athene, Batavia), discount date, and bank name (Lissabon, Londen, Madrid, etc.).

OPEN MARKT.

Table showing exchange rates for Amsterdam, London, Berlijn, and New York from 1933 to 1935.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates for various locations (New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia) from June 9, 1936.

Table showing exchange rates for various locations (Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid) from June 9, 1936.

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. *) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table showing exchange rates for New York from June 9, 1936, including locations like Londen, Parijs, Berlijn, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table showing exchange rates for various locations (Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.) from June 30, 1936.

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen, 27 Febr. 17.02. 2) Offic. not. 29 Mei 39; 3 Juni 38 1/2; 4 Juni 38 3/4; 8 Juni 39 1/2; 9 Juni 38 7/8; 12 Juni 38 3/4. 3) Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export“ notering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS *)

Table showing silver and gold prices for London and New York from June 9, 1936.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the financial status of the Dutch Treasury, including assets, liabilities, and the balance sheet.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing floating debt in the Netherlands-Indies from June 6, 1936.

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items of the Surinamese Bank's balance sheet in thousands of guilders.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 Juni 1936.

Activa.			
Binnenl. Wissels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 42.559.269,17 Bijbkn. „ 2.620.013,22 Ag. sch. „ 3.530.915,91	f	48.710.198,30
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„		—
Idem eigen portef.	f 1.454.500,—		—
Af-Verkocht maar voor debk. nog niet afgel.	„		1.454.500,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.)	Hfdbk. f 89.984.369,51 ¹⁾ Bijbkn. „ 7.255.987,47 Ag. sch. „ 35.438.012,25	f	132.678.369,23
Op Effecten	f 128.142.535,81 ¹⁾		—
Op Goederen en Spec.	„ 4.535.833,42		132.678.369,23 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„		—
Munt, Goud	f 123.602.940,—		—
Muntmat., Goud	„ 465.220.477,60		—
	f 588.823.417,60		—
Munt, Zilver, enz.	„ 20.677.688,88		—
Muntmat., Zilver	„		609.501.106,48 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„		39.608.272,13
Gebouwen en Meub. der Bank	„		4.600.000,—
Diverse rekeningen	„		5.368.863,40
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)	„		11.958.329,12
	f		853.879.638,66

Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		—
Reservefonds	„ 3.105.769,04		—
Bijzondere reserve	„ 6.300.000,—		—
Pensioenfonds	„ 10.294.358,80		—
Bankbiljetten in omloop	„ 752.050.380,—		—
Bankassignatiën in omloop	„ 273.047,24		—
Rek.-Cour. { Het Rijk	f 19.140.380,36		—
saldo's: { Anderen	„ 42.436.662,83		61.577.043,19
Diverse rekeningen	„		279.040,39
	f		853.879.638,66
Beschikbaar metaalsaldo	f 284.404.410,30		—
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	„		711.011.025,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	„		—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)..... f 71.153.775,—
2) Waarvan in het buitenland..... „ 12.801.560,36

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud Munt	Goud Muntmat.	Circulatie	Andere opesch. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
15 Juni '36	123603	465.220	752.050	61.850	284.404	75
8 „ '36	123603	474.884	766.248	61.680	287.760	74,5
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen ¹⁾
15 Juni 1936	48.710	—	132.678	1.455	5.369
8 „ 1936	50.172	—	136.566	1.079	5.390
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opesch. schulden	Beschikb. metaal-saldo
13 Juni '36 ^{a)}	108.250	161.510	22.770	22.770	34.538
6 „ '36 ^{a)}	109.180	161.580	21.020	21.020	36.140
9 Mei 1936	89.058	20.285	161.048	21.853	36.183
2 „ 1936	89.057	20.438	156.832	22.876	37.611
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Dis- conto's	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- per- centage
13 Juni '36 ^{a)}	1.080	76.920	10.460	59	59
6 „ '36 ^{a)}	1.240	74.310	10.200	60	60
9 Mei 1936	1.336	11.078	52.860	9.841	60
2 „ 1936	1.180	10.964	50.411	10.417	61
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities	
10 Juni 1936	209.401	433.004	35.494	6.166	14.571	
3 „ 1936	208.170	433.452	33.829	6.243	13.351	
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	33.633	
Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits Bankers Other Accounts		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
10 Juni '36	97.768	13.481	86.500	37.064	36.397	26,5
3 „ '36	98.543	8.217	89.718	37.096	34.718	25,7
22 Juli '14	11.005	14.736	42.185	—	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
5 Juni '36	55.521	684	591	20.819	1.284	6.032	3.200
29 Mei '36	57.022	696	139	20.668	1.287	5.524	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—
Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Regg. Courant Staat Zelfst. amort.k.			Parti- culieren
5 Juni '36	5.708	2.558	84.962	83	1.508	6.474	—
29 Mei '36	5.708	2.370	84.705	85	1.766	6.909	—
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943	—

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tent. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
6 Juni 1936	70,2	22,0	5,3	4.327,7	44,5
31 Mei 1936	70,0	23,6	5,6	4.606,4	59,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2
Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Regg.- Crt.	Diverse Passiva
6 Juni 1936	219,3	526,4	4.176,4	693,2	185,0
31 Mei 1936	219,4	534,3	4.429,8	728,5	183,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenscheine 6 Juni, 31 Mei resp. 26, 12 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data	Goud Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan de Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Regg. Crt. Schatkist	Partic.
11 Juni 1936	3.698	60	1.364	82	160	40	4.327	18	1.051
4 „ 1936	3.643	60	1.337	85	160	40	4.307	31	979

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		"Other cash" ¹⁾	Wissels		
Data	Totaal bedrag	Goud- certificaten ¹⁾		In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
27 Mei '36	7.837,1	7.824,0	310,5	4,8	4,3	
20 „ '36	7.771,9	7.759,3	316,3	4,7	4,5	
Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu- latie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ²⁾	Algem. Dek- kings- perc. ³⁾
27 Mei '36	2.430,3	3.759,0	6.617,0	130,8	78,5	—
20 „ '36	2.430,2	3.760,7	6.560,0	130,7	78,4	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.
2) "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.
3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
20 Mei '36	—	8.353	13.446	4.623	26.043	5.043
13 „ '36	—	8.358	13.462	4.537	25.954	5.056

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.